

Marek Kmiecik

Raport na temat funkcjonowania ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie

Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych

Kraków, październik 2008

Raport na temat funkcjonowania ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie

stan prawny – październik 2008

Niniejsza publikacja została przygotowana w ramach projektu: „Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie – nowe narzędzie działań prawnych organizacji pozarządowych na rzecz ochrony przyrody i środowiska” wspieranego ze środków:

Unii Europejskiej w ramach programu Środki Przejściowe 2005 „Podnoszenie świadomości społecznej i wzmocnienie rzecznictwa oraz działań monitorujących organizacji pozarządowych”
PL2005/017-488.01.01.01.

Za treść tego dokumentu odpowiada Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych, poglądy w nim wyrażone nie odzwierciedlają w żadnym razie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

The World Bank. International Bank for Reconstruction and Development

COPYRIGHT 2008:
Fundacja Wspierania Inicjatyw ekologicznych

Spis treści:

1. Cel raportu	4
2. Wprowadzenie do problematyki raportu	4
3. Podstawowe uregulowania prawne dotyczące zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawie	6
4. Zmiany w regulacji w kontekście ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko	8
5. Problemy związane z transpozycją postanowień dyrektywy 2004/35/WE do krajowego porządku prawnego	10
6. Przykładowe problemy w stosowaniu przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie	12
7. Zabezpieczenia finansowe w kontekście odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę ..	16
8. REMEDE (Resource Equivalency Methods for Assessing Environmental Damage in the EU)	17
9. Praktyka orzecznicza i interpretacje	18
10. Procedura postępowania administracyjnego w przypadku stosowania przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie	19
11. Wybór przepisów prawnych dotyczących zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawie	24
Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu – wyciąg	24
Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ..	39
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia	55
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku	59
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku	61

1. Cel raportu.

Przedmiotem raportu jest analiza funkcjonowania przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie po okresie kilkunastu miesięcy od jej wejścia w życie. Pierwsze euforyczne i pochlebne opinie oraz komentarze w związku z pojawieniem się przedmiotowej regulacji zostały zweryfikowane przez praktykę jej stosowania (a może właściwie nie mogły przez jej brak) w konkretnych przypadkach. Dość poważnym problemem praktycznym było duże opóźnienie w przygotowaniu i wprowadzeniu przepisów wykonawczych dotyczących: kryteriów oceny, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku¹ i rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposób prowadzenia działań naprawczych², bez których funkcjonowanie przepisów ustawy było utrudnione, jeśli wręcz niemożliwe.

Jednak mając na uwadze fakt, że jest to regulacja stosunkowo świeża, a jej normatywna treść powinna zostać wkrótce dookreślona przez pojawiające się indywidualne rozstrzygnięcia organów administracji publicznej i sądów, należy przyjąć, że niebawem może ona się stać dość skutecznym narzędziem w zapobieganiu i zwalczaniu rodzajów szkód, które swoim zakresem obejmuje.

Niewątpliwie istotną dla dalszego funkcjonowania ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (przygotowania ewentualnej nowelizacji jej przepisów) jest kwestia wskazania wątpliwości i problemów interpretacyjnych, jakie pojawiają się w związku z próbami zastosowania jej norm w praktyce m.in. przez organizacje społeczne działające w ramach szeroko pojętej ochrony środowiska oraz właściwe organy administracji publicznej. Taką też rolę ma w założeniu autora spełniać niniejszy raport.

2. Wprowadzenie do problematyki raportu.

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie weszła w życie z dniem 30 kwietnia 2007 r. terminowo implementując - zgodnie z obowiązkiem nałożonym na Państwa Członkowskie - do krajowego porządku prawnego uregulowania Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu. Ustawa ta została już znówelizowana ustawą z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych³ (Dz.U.08.138.865), która rozszerzyła katalog działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku o gospodarowanie odpadami wydobywczymi na podstawie zezwolenia na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

1 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku weszło w życie 29 maja 2008 r.

2 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia weszło w życie 1 lipca 2008 r.

3 Wdrażającą dyrektywę 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniającą dyrektywę 2004/35/WE

Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy⁴ miała ona także doprowadzić do usunięcia wątpliwości interpretacyjnych, które mogły się pojawić przy stosowaniu dotychczasowych przepisów (zwłaszcza ustawy – Prawo ochrony środowiska) po wprowadzeniu nowych regulacji dotyczących zapobiegania i naprawy szkód w środowisku. Jednak „podstawowym celem transpozycji dyrektywy 2004/35/WE jest **zapewnienie rzeczywistego wdrożenia zasady „zanieczyszczający płaci”**, a także zlikwidowanie barier w konkurencyjności podmiotów gospodarczych, gospodarujących w różnych krajach Wspólnoty, których działalność może stać się źródłem bezpośredniego zagrożenia wystąpieniem szkody lub szkody w środowisku”⁵. Zasada „zanieczyszczający płaci” to jedna z naczelnych zasad polityki ekologicznej nie tylko w Polsce, ale także w Unii Europejskiej, jednak ze względu na różnice między regulacjami krajowymi i wspólnotowymi (w niektórych kwestiach polskie normy były nawet ostrzejsze) konieczne było przygotowanie nowej ustawy uwzględniającej rozwiązania przyjęte w 2004 r. przez Wspólnotę Europejską.

Uchwalona 13 kwietnia 2007 r. ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie odpowiada co do zasadniczych postanowień uregulowaniom przyjętym w dyrektywie 2004/35/WE, choć można wskazać na występujące różnice i podnoszone w związku z nimi wątpliwości co do zupełności implementacji⁶. Pewne problemy interpretacyjne (nieostrość i skomplikowanie regulacji) mogą pojawić się zwłaszcza w związku z ustalaniem czy w danym, konkretnym przypadku doszło do wyrządzenia szkody w środowisku.

Jest to także regulacja istotna o tyle, że ogólne szacunki wskazują, że z powodu niewywiązywania się sprawców z obowiązku naprawienia szkody instytucje publiczne ponoszą od 25 do 125 mln zł strat rocznie⁷, a założenia dyrektywy i ustawy determinują obowiązek ponoszenia kosztów zapobiegania i naprawienia szkód w środowisku przez podmioty korzystające ze środowiska, choć oczywiście podstawowym celem regulacji jest nakłonienie podmiotów korzystających ze środowiska do przyjęcia środków i opracowywania praktyk minimalizujących ryzyko wyrządzenia szkody⁸.

Niewątpliwie najlepszą metodą weryfikacji skuteczności regulacji prawnej jest analiza konsekwencji jej praktycznego stosowania. W stosunku jednak do ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie w związku z m.in. brzmieniem przepisów intertemporalnych (przejściowych - art. 35 ustawy) i opóźnieniem w przygotowaniu rozporządzeń wykonawczych do ustawy dość ograniczona jest możliwość analizy funkcjonowania przepisów ustawy w oparciu o ogólnie dostępne orzecznictwo organów administracji publicznej i sądów⁹. Niniejszy raport przygotowany więc został w

⁴ www.kprm.gov.pl/bip/070110u1uz.pdf

⁵ Tamże

⁶ www.salamandra.org.pl/zapobieganie_szkodom/Dyrektywa-niezgodnosci-opinia_Salamandry.doc

⁷ Komunikat dotyczący przyjęcia przez rząd projektu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 25 grudnia 2006 r. www.samorząd.pap.pl, uzasadnienie ustawy, dodatkowo – „koszt działań naprawczych oszacowano na poziomie **od 150 milionów** (oszacowanie dolne) do **500 milionów złotych** (oszacowanie górne). Zdaniem przedstawicieli samorządów lokalnych, z którymi przeprowadzono wywiady, udział przypadków, w których koszt przywrócenia środowiska do stanu właściwego jest ponoszony przez sprawców, jest stosunkowo wysoki i wynosi **od 50 do 70%**.” I dalej „Koszt działań jednostek Państwowej Straży Pożarnej, w przypadkach gdy zagrożone jest środowisko przyrodnicze, oceniono na sumę 270 milionów złotych. Można uznać to za koszt działań prewencyjnych ponoszony przez budżet państwa.”

⁸ Wywołać pozytywne rezultaty - „Z drugiej strony musimy być przygotowani na zarzuty i próby wpisania do rejestru naszych działań. Zapewne znajdą się tacy, którzy będą próbowali wykazać, że „popioły świecą” i stanowią „bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku”. Musimy być doskonale wyposażeni we wszelkie badania, certyfikaty, raporty wpływu na środowisko, itp. jednoznacznie pokazujące, że stosowanie naszej technologii nie stanowi zagrożenia dla środowiska.” Źródło strona www Stowarzyszenia Unii Ubocznych Produktów Spalania: http://www.unia-ups.pl/347_Rejestr-bezposrednich-zagrozen-szkoda-w-srodowisku-i-szkod-w-srodowisku--projekt-rozporzadzenia.html

⁹ „Wreszcie będzie wiadomo, jak liczyć szkody” Zofia Józwiak 20-06-2008 Rzeczpospolita

oparciu o wszczęte postępowania z wykorzystaniem przepisów ustawy, prowadzone przez wybrane organizacje ekologiczne i analizę dostępnej literatury oraz materiałów prasowych.

3. Podstawowe uregulowania prawne dotyczące zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawie.

Podstawowym źródłem odpowiedzialności prawnej w środowisku jest **Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 roku**. Artykuł 5 ustawy zasadniczej statuuje zasadę zrównoważonego rozwoju¹⁰, którą w ramach ochrony środowiska powinny kierować się nie tylko organy administracji publicznej w ramach obowiązku nałożonego na nie art. 74 ust. 2 Konstytucji RP (*„Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych”*). Natomiast przepisem, który bezpośrednio odwołuje się do odpowiedzialności za wyrządzone szkody w środowisku jest artykuł 86 w brzmieniu:

„Art. 86. Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.”

Wypełnieniem zawartego w nim odesłanie do ustaw konkretyzujących obowiązków odpowiedzialności prawnej w ochronie środowiska są m.in. **ustawa – Prawo ochrony środowiska** i właśnie **ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie**.

Także **Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską** stanowiący podstawę ustawodawstwa wspólnotowego odnosi się bezpośrednio (przepisy tytułu XIX „Środowisko naturalne” – art. 174 i n.) - oprócz zasady ostrożności - do zasad działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła ich wystąpienia i przede wszystkim zasady „zanieczyszczający płaci”, na których ma się opierać polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego i jego ochrony. Dodatkowo Państwa Członkowskie uprawnione są do utrzymania lub ustanowienia bardziej rygorystycznych środków ochrony środowiska, bowiem regulacje UE stanowią wymagane minimum ustawodawcze.

Do tych postanowień bezpośrednio nawiązuje m.in. **Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu** (Dz. Urz. L 143 z 30.04.2004), która jako instrument harmonizacji prawa Państw Członkowskich spowodowała konieczność przyjęcia przez nie odpowiednich regulacji mających na celu zapobieganie zanieczyszczeniom, stwarzającym znaczące ryzyko dla zdrowia i powodujące zanik bioróżnorodności.

Jak już wspomniano transpozycję Dyrektywy stanowi ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, z którą w prawodawstwie krajowym immanentnie jest związana **ustawa – Prawo ochrony środowiska z 2001 r.**, w szczególności jej art. 6 (**zasady prewencji i przezorności**) i art. 7 (**zasada zanieczyszczający płaci**) w brzmieniu:

„Art. 6. 1. Kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.

¹⁰ Próbą zdefiniowania przez ustawodawcę pojęcia „zrównoważony rozwój” jest art. 3 pkt 50 Prawa ochrony środowiska, który rozumie przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń

2. Kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze.”

„**Art. 7. 1.** Kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia.

2. Kto może spowodować zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu.”

Z tymi zasadami, jak wynika z wykładni systemowej, organicznie powiązano odpowiedzialność na zasadach ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich ochronie, przez wprowadzenie do POŚ art. 7a w brzmieniu:

„**Art. 7a.** Do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i do szkody w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493) stosuje się przepisy tej ustawy.”

Przepisy ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie nie mogły być praktycznie skutecznie wykorzystywane zgodnie ze swoim przeznaczeniem bez rozporządzeń wykonawczych, których wprowadzenie w życie znacznie się opóźniło. Spowodowało to, że regulacja nie była w znacznym stopniu (ekonomicznym zwłaszcza) odczuwalna dla przedsiębiorców – brak kryteriów oceny wystąpienia szkody spowodowało sytuację w której kompetentny organ administracji publicznej nie był w stanie przyjąć zgłoszenia o szkodzie w środowisku, gdyż formalnie nie było wytycznych do jej stwierdzenia. Prowadziło to do dość szokujących konsekwencji¹¹. Dlatego też dopiero teraz po pełnej transpozycji dyrektywy 2004/35/WE (załączników 1 i 2) i wydaniu niezbędnych rozporządzeń (Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia i Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku) będzie można ocenić rzeczywiste skutki regulacji dla ochrony środowiska i przedsiębiorców.

Warto także podkreślić, że w Główny Inspektor Ochrony Środowiska od 30 kwietnia 2008 r., w związku z przewidzianą w art. 30 ustawy szkodowej zmianą ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, prowadzi **elektroniczny rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku**, który służyć ma zapewnieniu społecznej kontroli nad podejmowanymi przez organy ochrony środowiska działaniami oraz umożliwieniu przygotowania raportów dla Komisji Europejskiej dotyczących doświadczeń nabytych podczas stosowania przepisów. Dodatkowo dzięki niemu łatwiej będzie stwierdzić, ile takich przypadków ma miejsce i w jakich sytuacjach występują one najczęściej. Szczegółowe przepisy dotyczące rejestru zawiera **rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lutego 2008 r. w sprawie rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku**¹². Przepisy te pozostają w korelacji z artykułem 25 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

11 „Powoduje to paradoksalne sytuacje. Przykładowo, jeden z zakładów z południa Polski chciał sam zgłosić wojewodzie spowodowaną przez siebie szkodę (chodziło o zalanie gruntu wodami pogaśniczymi). Ten jednak nie miał podstaw do przyjęcia zgłoszenia, bo brakowało kryteriów określających, czy taki wyciek świadczy o wystąpieniu szkody. To problem ogólnopolski – w niektórych województwach liczba zgłoszonych szkód przekraczała nawet setkę, ale spośród większych spraw, które trafiły do Ministerstwa Środowiska, żadna nie została dotychczas uznana za szkodę. Winne są właśnie braki legislacyjne.” – za „Wreszcie będzie wiadomo, jak liczyć szkody” Zofia Józwiak 20-06-2008 Rzeczpospolita

12 Zgodnie z § 4 rozporządzenia: Dane zawarte w rejestrze udostępnia się na wniosek pisemny lub elektroniczny w formie pisemnej lub elektronicznej, nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku

4. Zmiany w regulacji w kontekście ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Istotnych zmian w ustawie o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie dokonuje uchwalona przez Sejm w dniu 3 października 2008 r. (i przekazana Prezydentowi RP do podpisu 7 października 2008 r., prawdopodobnie wejdzie w życie z dniem 15 listopada 2008 r.) **ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko**. Ustawa ta dostosowując prawo krajowe do wymogów UE (zgodnie z podnoszonymi zastrzeżeniami co do dotychczasowych regulacji, notyfikowanymi także przez Komisję Europejską) powołuje **Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska**, dzięki której przede wszystkim usprawnienie ulegnie postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ) oraz wdrażanie sieci NATURA 2000. Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska przejmą kompetencje wojewodów wynikające z treści ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie - przeprowadzanie postępowań i wykonywanie innych zadań, o których mowa w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. (art. 131 ust. 1 pkt 6 nowej ustawy). Organem wyższego stopnia w stosunku do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska będzie Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (nowy art. 7a ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku, który zostanie wprowadzony **ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko**)

W publicznie dostępnych wykazach dokumentów zawierających informacje o środowisku zamieszczone będą (tak jak obecnie) dane z zakresu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie czyli wnioski o wydanie decyzji i decyzje, o których mowa w art. 13 ust. 3, art. 15 ust. 1 oraz art. 17 ust. 2 tej ustawy, postanowienia, o których mowa w art. 24 ust. 7 tej ustawy. Dodatkowo art. 6 pkt 2 lit. b ustawy otrzyma brzmienie:

"b) siedliska przyrodnicze należące do typów siedlisk określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 26 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,".

A pkt 11 lit. a:

"a) w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, z tym że szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu, wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach, o której mowa w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 5 września 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko".

Zmiany te są konsekwencją wydzielenia problematyki ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko w odrębną ustawę i przeniesienia kompetencji w jej zakresie z wojewody na regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Jednocześnie do ustawy dodano art. 17a w brzmieniu:

"Art. 17a. W trakcie realizacji działań naprawczych właściwy organ ochrony środowiska może podjąć decyzję o ich zaniechaniu, jeżeli:

- 1) dotychczas zrealizowane działania naprawcze gwarantują, że nie ma znaczącego ryzyka wystąpienia negatywnego wpływu na zdrowie ludzi, gatunki chronione, chronione siedliska przyrodnicze lub na wody, oraz*
- 2) koszty dalszych działań naprawczych, które miałyby doprowadzić do osiągnięcia stanu początkowego lub do niego zbliżonego, byłyby nieproporcjonalnie wysokie w stosunku do korzyści osiągniętych w środowisku."*

Uregulowania te mają na celu umożliwienie zaniechania działań naprawczych w określonych przypadkach przewidzianych w przepisach wspólnotowych dotyczących naprawy szkód w środowisku, co w praktyce ograniczyć może zakres przedmiotowy ustawy i utrudnić ich stosowanie (nieostre pojęcia „znaczące ryzyko”, „koszty (...) nieproporcjonalnie wysokie”).

Pomimo ogólnego zadowolenia z przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań, trudno jednak nie odnieść wrażenia, że proces przygotowania powyższych (koniecznych) zmian w prawie ochrony środowiska odciśnie w pewnym sensie negatywne piętno na funkcjonowaniu (skuteczności) przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Wiązać to można przede wszystkim z przewidywaną zmianą organu właściwego w przedmiotowej materii (regionalni dyrektorzy ochrony środowiska przejmą nie tylko kompetencje wojewodów, ale także wskazaną ustawą część pracowników). Świadomość tymczasowości u organu (wojewody) w wykonywaniu obowiązków i korzystaniu z kompetencji wynikających z ustawy nie pozwoliło na przygotowanie (zapewnienie) odpowiednich zasobów ludzkich i materialnych (zmianę struktury organizacyjnej, szkolenia, nowe etaty itd., skoro kompetencje przejmuje inny organ, to dostępne, przyznane środki przeznaczono na wzmocnienie innych jednostek organizacyjnych) oraz wykształcenie pewnego doświadczenia operacyjnego, które umożliwiłyby skuteczne i zgodne z prawem realizowanie przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Na konieczność wzmocnienia administracji na poziomie województwa i Inspekcji Ochrony Środowiska wskazywało już uzasadnienie do ustawy, zwracając szczególną uwagę na podniesienie kompetencji urzędników, wzmocnienie personalne urzędów wojewódzkich i inspektoratów ochrony środowiska oraz podjęcie odpowiednich działań informacyjnych w stosunku do społeczeństwa (głównie zaś przedsiębiorców).

Tymczasem w projekcie ustawy budżetowej na rok 2007 nie została zaplanowana rezerwa celowa, której środki można by przeznaczyć na ten cel.

Zgodnie z art. 160 i 161 nowej ustawy niezwłocznie po dniu jej wejścia w życie (15 listopad 2008 r.) minister właściwy do spraw środowiska przekaze Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska akta spraw w toczących się postępowaniach administracyjnych dotyczących odwołań od decyzji wydanych przez wojewodów na podstawie ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, a wojewodowie przekażą regionalnym dyrektorom ochrony środowiska akta spraw

dotyczących decyzji, rekultywacji zanieczyszczonej gleby lub ziemi wraz z pełną posiadaną dokumentacją, rejestry zawierające informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi (wcześniej otrzymane od starostów).

5. Problemy związane z transpozycją postanowień dyrektywy 2004/35/WE do krajowego porządku prawnego.

W trakcie procedury legislacyjnej i po jej zakończeniu i uchwaleniu przez Sejm ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie pojawiły się wątpliwości co do zgodności jej postanowień z przepisami dyrektywy 2004/35/WE¹³, której zresztą tłumaczenie na język polski zawierało liczne błędy będące wynikiem nieprawidłowego tłumaczenia¹⁴.

Podstawowe zarzuty w stosunku do brzmienia ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie w kontekście uregulowań dyrektywy 2004/35/WE są następujące:

1) **Definicja chronionych siedlisk przyrodniczych** zawarta w ustawie (art. 6 pkt 2) jest nie tylko niezrozumiała i budzi poważne wątpliwości interpretacyjne, ale jest niezgodna z postanowieniami dyrektywy. Nie obejmuje ona bowiem swym zakresem siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku nr 1 do dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, które dyrektywa 2004/35/WE traktuje jako chronione siedliska przyrodnicze. Pojawia się także kontrowersja związana z odesłaniem do typów siedlisk określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w sytuacji gdy typy siedlisk przyrodniczych wymagające ochrony są określane na podstawie artykułu 26 ustawy o ochronie przyrody¹⁵.

2) Wyłączenie z zakresu stosowania ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie „(...) **gospodarki leśnej** prowadzonej zgodnie z zasadami **trwale zrównoważonej** gospodarki leśnej, o której mowa w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach”, co nie znajduje uzasadnienia w dyrektywie – „(...) *Należy także zwrócić uwagę, że w ramach „gospodarki leśnej prowadzonej zgodnie z zasadami trwale zrównoważonej gospodarki leśnej” prowadzi się nie tylko „zabiegi związane z normalnym zarządzaniem siedliskiem”, ale i inne typy działań (np. zalesienia, budowa i remonty dróg leśnych, organizacja szkółek leśnych, budowa i konserwacja urządzeń wodnych), które potencjalnie mogą powodować szkody w środowisku, w tym „szkody znaczące”, bez wątpienia mieszczące się w zakresie obowiązywania Dyrektywy.¹⁶” i dalej „(...) dopuszczalna interpretacja omawianego zapisu jest taka, że jeśli jakieś działanie w ramach gospodarki leśnej powoduje zagrożenie szkodą w środowisku, lub doprowadza do powstania szkody, która kwalifikuje się jako znacząca, automatycznie nie można uznać takiego działania jako „zgodnego z zasadami trwale zrównoważonej gospodarki leśnej”. Przy*

13 M.in. „Opinia w sprawie niewłaściwej transpozycji do polskiego prawa Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 IV 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko” PTOPI „Salamandra”, dostępna: http://www.salamandra.org.pl/zapobieganie_szkodom/Dyrektywa-niezgodnosci-opinia_Salamandry.doc

14 Tamże

15 Tamże

16 Tamże

takiej interpretacji nie ma co prawda sprzeczności z prawem wspólnotowym, jednak wówczas omawiamy zapis jest tautologiczny, pozbawiony jakiegokolwiek znaczenia praktycznego”.

3) Artykuł 4 pkt 2 lit c ustawy stanowi, że nie stosuje się jej do działalności, „(...) której celem jest ochrona przed klęską żywiołową”. W dyrektywie, wyłączenie to dotyczy tylko tych działań, których **jedynym** celem jest ochrona przed klęską żywiołową (jej zapobieganie). Taka treść przepisu powoduje rozszerzenie zakresu tego wyłączenia na działania, w których ochrona przed klęskami żywiołowymi jest **tylko jednym z celów tych działań, nie wyłącznym, a nawet nie podstawowym** (przykładowo na inwestycje hydrotechniczne - jako działanie mające na celu nie tylko ochronę przeciwpowodziową, a które niejednokrotnie powodują dość poważne spustoszenia w środowisku naturalnych)¹⁷.

4) **Definicja gatunków chronionych** (art. 6 pkt 7) w ustawie o zapobieganiu szkodom środowisku i ich naprawie odsyła do przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i gatunków objętych ochroną w ich rozumieniu. Jak wskazano:¹⁸ *„Należy przyjąć, że ustawodawcy chodziło nie tylko o gatunki objęte ochroną gatunkową (na podstawie art. 48–50 i 53) ale także o gatunki chronione na podstawie art. 26, art. 47 ust. 1, art. 57, art. 61 pkt 1 i art. 71 pkt 1. Jednak zgodnie z definicją podaną w art. 2 Dyrektywy, jej postanowieniami są objęte wszystkie gatunki wymienione w art. 4 ust. 2 Dyrektywy Ptasiej lub w Załączniku I do niej, a także w Załącznikach II i IV do Dyrektywy Siedliskowej. Tymczasem wbrew postanowieniom tych dwóch Dyrektyw, w Polsce nie wszystkie z tych gatunków są chronione na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody”.*

Z art. 9 dyrektywy wynika, że obejmuje ona również szkody spowodowane przez produkt („(...) rozłożenia odpowiedzialności pomiędzy producenta a użytkownika produktu”), natomiast nie ma zastosowania w przypadku szkody osobistej, szkody wyrządzonej na mieniu prywatnym lub strat gospodarczych i nie narusza żadnych praw dotyczących tego typu szkód (pkt 14 preambuły), co nie znalazło co prawda swoich odpowiedników w ustawie, ale trzeba uznać, że powyższe wyłączenie dotyczy także ustawy.

Nie uwzględniono wynikającego z dyrektywy (art. 8 ust. 4 lit. b) wyłączenia ze względu na stan wiedzy naukowej i technicznej, który w chwili emisji nie pozwalał przewidzieć szkody („state-of-the-art”) – *„emisję lub działanie bądź wykorzystanie produktu w dowolny sposób w toku działalności, co do której podmiot gospodarczy udowodni, że zgodnie ze stanem wiedzy naukowej i technicznej w momencie emisji lub działania uznano za nieprawdopodobne, aby mogły one być powodem szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu”.*

Za odpowiedni komentarz niech służy następujący cytat: *„Dyrektywa ta spotkała się z krytyczną oceną przedstawicieli nauki ze względu na liczne niejasności regulacji, która dotyczyła przecież niezwykle trudnego i skomplikowanego zagadnienia jakim jest szkoda w środowisku. Polska ustawa, która w wielu miejscach stanowi „kalkę” językową rozwiązań europejskich również będzie wzbudzała wiele wątpliwości w praktycznym stosowaniu.”¹⁹*

¹⁷ Tamże

¹⁸ Tamże

¹⁹ „Odpowiedzialność za szkodę w środowisku w ustawie o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie – wybrane zagadnienia”, Bartosz Draniewicz 5/2008 r.

6. Przykładowe problemy w stosowaniu przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

W trakcie praktycznego stosowania przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie pojawiło się wiele wątpliwości, co do brzmienia poszczególnych jej przepisów (luk prawnych w istniejących). Kilka z nich zostanie wskazane poniżej:

1) Artykuł 2 ust. 1 pkt 2 ustawy – **odpowiedzialność na zasadzie winy** i w tym kontekście kwestia rozumienia tej przesłanki odpowiedzialności oraz pojmowania związku przyczynowego między działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska, a szkodą w środowisku i bezpośrednim nią zagrożeniem. Wydaje się jednak, że należy kierować się cywilistycznym pojęciem winy (obejmującą bezprawność i zły zamiar albo niedbalstwo), nie ograniczając go do umyślności – także wina nieumyślna (niedbalstwo) jest winą w rozumieniu ustawy²⁰. Warto podkreślić, że sposób rozumienia „winy” zostanie dopiero ustalony w praktyce orzeczniczej. Jeśli chodzi o kwestie związku przyczynowego to powstaje pytanie czy należy rozumieć go jako normalne, typowe następstwo zdarzenia (cywilistyczny adekwatny związek przyczynowy), czy też w rozumieniu karnistycznym jako warunek sine qua non (bez działalności nie byłoby szkody), albo jako „spowodowanie” w znaczeniu związku fizycznego pomiędzy faktem prowadzenia określonej działalności, a szkodą. Za najbardziej uzasadnione wydaje się pierwsze rozwiązanie.

2) Powyżej wskazane wyłączenie z art. 5 pkt 2 ustawy dotyczące **gospodarki leśnej prowadzonej zgodnie z zasadami trwale zrównoważonej gospodarki leśnej**, o której mowa w ustawie o lasach, które jakkolwiek traktowane jest w doktrynie prawa ochrony środowiska jako regulacja pozorna (trudno generalnie oczekiwać, że trwale zrównoważona gospodarka leśna może wywołać szkodę lub bezpośrednie nią zagrożenie), to jednak wywołuje i wywoływać będzie konflikty między organizacjami ekologicznymi, a Lasami Państwowymi.

3) Artykuł 19 ustawy – **obowiązek poinformowania organu ochrony środowiska o zakończeniu działań zapobiegawczych i naprawczych**, w kontekście braku terminu w jakim ma nastąpić złożenie takiej informacji i brak sankcji karnoadministracyjnej za niedopełnienie tego obowiązku, co może wpłynąć na ograniczenie zakresu nadzoru nad prowadzonymi przez podmiot korzystający ze środowiska działaniami i ich efektami w stosunku do środowiska.

4) Artykuł 20 ustawy – **obowiązek prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie, ziemi lub wodzie lub monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej** – brak sankcji karnoadministracyjnej za niedopełnienie obowiązków, o których mowa w ust. 1, 2, 4 i 5, co może mieć przełożenie na rzeczywiste wykonanie tych obowiązków.

5) Wątpliwość, czy ustawa obejmuje swoim zakresem (stosuje się jej przepisy) również **zasoby naturalne, stanowiące „własność” prywatną**. Mimo, że w niektórych przypadkach może to być

²⁰ „Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie – komentarz”, Wojciech Radecki, 2007 r., str. 55

traktowane jako niedozwolona ingerencja władzy publicznej w prywatną własność, ustawa jednak nie ogranicza w taki sposób swojego zakresu zastosowania²¹. Taki poszkodowany będzie stroną w postępowaniu prowadzonym przez organ ochrony środowiska, ma interes prawny w tym, żeby działania naprawcze zostały przeprowadzone.

6) Artykuł 24 ust. 6 - „**Podmioty** (chodzi o organ administracji publicznej i organizację ekologiczną), o których mowa w ust. 2, które **dokonały zgłoszenia**, mają prawo uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony” – powstaje pytanie, czy przykładowo, w związku z brzmieniem tego przepisu, prawo uczestniczenia w postępowaniu na prawach strony posiada tylko organizacja ekologiczna, która jako pierwsza dokonała zgłoszenia, bowiem w przypadku kolejnego powiadomienia o tożsamej treści trudno mówić o zgłoszeniu, skoro organ posiada już odpowiednią wiedzę na temat szkody lub bezpośredniego zagrożenia jej wystąpienia. Co natomiast w sytuacji kiedy kolejne zgłoszenie uzupełnia w pewien sposób pierwsze o dodatkową treść (nieznane informacje). Wydaje się jednak, że takich sytuacji nie należy odczytywać przez pryzmat wykładni językowej i należy uznać za celowe przyznanie organizacji ekologicznej prawa do uczestniczenia w postępowaniu na prawach strony w obu sytuacjach, kierując się interesem społecznym w ochronie środowiska jako dobra wspólnego.

7) Artykuły 28 i 29 – **przepisy karne** – powstaje wątpliwość, czy wskazane przepisy są przestępstwami, czy wykroczeniami, co wiąże się bezpośrednio z wysokością sankcji (w tym przypadku kary grzywny). Za uznaniem tych typów czynów zabronionych za przestępstwa przemawiają zasady techniki prawodawczej i obowiązujące reguły tworzenia przepisów karnych²², natomiast za uznaniem ich za wykroczenia przemawia przede wszystkim zastosowanie reguł wykładni życzliwej dla ewentualnego sprawcy w przypadku wątpliwości (in dubio pro libertate), odpowiadająca zresztą wadze czynów²³. Z pragmatycznego punktu widzenia zdaje się, że to drugie stanowisko będzie dominowało w orzecznictwie.

8) Dość poważne problemy pojawiają się w związku z stosowaniem przepisów **rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku**. Najczęściej szkody powstają w związku z działalnością polegającą na przesyłce lub przewozie substancji chemicznych. Szacunkowo uważa się, że stanowią one około 70 % wszystkich szkód²⁴. Największy problem stwarza stwierdzenie, czy szkody wystąpiły w chronionych siedliskach przyrodniczych i poszczególnych chronionych gatunkach. Wiąże się to z trudnościami w ustaleniu stanu początkowego – przed powstaniem szkody („Oszacowanie powinno nastąpić na podstawie dostępnych informacji (...) w pierwszej kolejności chodzi tu o informacje pozyskiwane w ramach państwowego monitoringu środowiska²⁵” – problem pojawia się jednak w sytuacji, kiedy takie informacje nie są dostępne). Inaczej jest w przypadku szkód wyrządzonych w wodzie lub glebie – można odwołać się do obiektywnych standardów. Rozporządzenie w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku wcale nie ułatwiło ustalenia, czy w danym konkretnym przypadku do szkody doszło – „Przepisy mówią (...) o szkodzie,

21 Tamże, str. 103

22 Tamże, str. 200

23 „Komentarz do ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie”, Bartosz Rakoczy, 2007, str. 199 i n.

24 „Wreszcie będzie wiadomo, jak liczyć szkody” Zofia Jóźwiak 20-06-2008 Rzeczpospolita

25 „Komentarz do ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie”, Bartosz Rakoczy, 2007, str. 48

m.in. gdy w chronionym siedlisku wystąpiły zmiany „powodujące pogorszenie stanu lub funkcji chronionego siedliska przyrodniczego na szczeblu lokalnym lub wyższym, a w szczególności (...) pogorszenia tworzonej przez nie różnorodności krajobrazowej”. O tym, jaki specjalista i w jaki sposób ma określać tak niewymierne skutki, projekt milczy. Dziwi to tym bardziej, że zgodnie z nim, aby uznać, czy szkoda wystąpiła, jej skutki muszą być „mieralne”²⁶. Dodatkowo w trakcie prac nad projektem rozporządzenia (a wcześniej ustawy) pojawiły się głosy, że kryteria oceny wystąpienia szkody powinny być zawarte w ustawie, a nie w rozporządzeniu i powinny być bardziej szczegółowe²⁷, co ograniczyłoby zakres uznania administracyjnego i znalazłoby przełożenie na zmniejszenie możliwości uniknięcia odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę przez podmioty korzystające ze środowiska (wysoki poziom komplikacji i abstrakcyjności regulacji może wywołać trudności w stosowaniu przepisów ustawy i spowodować próby unikania odpowiedzialności przy wykorzystaniu problematycznych przepisów węzłowych.

9) Artykuł 6 pkt 1 ustawy – **definicja bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku** – przez co rozumie wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia szkody w środowisku w dającej się przewidzieć przyszłości – problematyczna i na pewno sporna kwestia wskazania sposobu oceny ryzyka (jego wysokości) oraz znaczenia zwrotu „w dającej się przewidzieć przyszłości”. „Ów stan musi charakteryzować się dwiema cechami. Po pierwsze musi być określone prawdopodobieństwo wystąpienia szkody, po drugie czas, w którym mogą zostać wyrządzone. (...) Ocena tych przesłanek musi być dokonana w konkretnej sytuacji. Nie jest jednak jasne, przez kogo i w jakim trybie²⁸”. W takim stanie prawnym mogą się pojawić wątpliwości co do tego, czy zaistniały już przesłanki podjęcia przez podmiot korzystający ze środowiska działań prewencyjnych, co może przesądzić o ich skuteczności, w sytuacji kiedy zobowiązany nie podejmie działań w odpowiednim terminie, kierując się własną, subiektywną oceną ryzyka. Zastosowane przez ustawodawcę sformułowanie „w dającej się przewidzieć przyszłości” (w przeciwieństwie to terminu „niezwłocznie”) oznacza, że „nie ma tak dużego znaczenia ustalenie w jakim odstępie czasu jest możliwe wyrządzenie szkody w stosunku do momentu wykrycia takiego zagrożenia, choćby to było w odległej przyszłości²⁹”.

10) Artykuł 13 ust. 2 ustawy – **brak terminu**, w jakim powinien być złożony wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska o uzgodnienie działań naprawczych. Wydaje się, że w związku z brzmieniem artykułów 9 i 11 należy uznać, że wniosek powinien być złożony możliwie jak najszybciej po ustalenie elementów jego treści³⁰.

11) Związane z problematyką **rekultywacji gruntów** trudności wynikają w dużej mierze z obszernych wyłączeń stosowania ustawy, co wiąże się z zasadniczymi wątpliwościami – które przepisy będą regulować rekultywację gruntów w stanach faktycznych objętych powyższymi wyłączeniami? W stosunku do szkód w środowisku dotyczących powierzchni ziemi wyrządzonych przed dniem 30 kwietnia 2007 roku stosować się będzie przepisy prawa ochrony środowiska w dotychczasowym

²⁶ „Jak określić szkody w krajobrazie?” Zofia Józwiak 07-03-2008 Rzeczpospolita

²⁷ Tamże

²⁸ „Komentarz do ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie”, Bartosz Rakoczy, 2007, str. 68 i n.

²⁹ Tamże, str. 70 i n.

³⁰ „Odpowiedzialność administracyjno-prawna w ochronie środowiska – zagadnienia podstawowe (ze szczególnym uwzględnieniem przepisów o odpowiedzialności z tytułu zapobiegania i naprawiania szkód w środowisku)” M. Górski, 2007 r.

brzmieniu. Takie rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę powoduje, że istnieć będą **różne reżimy** odpowiedzialności z tytułu rekultywacji gruntów:

- a) oparte na ustawie – Prawo ochrony środowiska (i wcześniejszych przepisach) dla gruntów, w przypadku których zanieczyszczenie zostało wyrządzone przed 30 kwietnia 2007 roku,
- b) oparte na ustawie o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie dla generalnie wszystkich pozostałych przypadków rekultywacji.

Takie rozwiązanie może dość istotnie utrudnić efektywne przeprowadzenie rekultywacji w związku z trudnościami w ustaleniu odpowiedzialnych podmiotów i odpowiedniego reżimu prawnego, a także obrót nieruchomościami³¹. Podmiot nabywający nieruchomość gruntową będzie musiał nie tylko sprawdzić jakość gleby, ale także ustalić, kiedy miało miejsce zanieczyszczenie, bowiem to będzie decydowało o reżimie prawnym odpowiedzialności z tytułu rekultywacji gruntów, a więc faktycznie o podmiocie obowiązującym do rekultywacji.

Jednocześnie należy podkreślić, że w ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych rozszerzono ochronę obu rodzajów gruntów na ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

12) Pewien problem pojawia się w sytuacji wystąpienia szkody w środowisku lub zagrożenia wystąpieniem szkody w środowisku o **charakterze transgranicznym**, której sprawcami są podmioty działające w Polsce. Problematyczne wydaje się podjęcie przez organ ochrony środowiska wobec nich działań nadzorczych lub nakazowych, tak jak w przypadku szkody mającej skutki wyłącznie na obszarze naszego państwa. Podobnie sporna może być procedura zwrotu kosztów od sprawców szkód działających w innym państwie członkowskim, która nie jest szczegółowo określona w dyrektywie, zatem powinna się odbywać w myśl przepisów prawa krajowego. Brak przepisów, określających obowiązki wojewodów i tryb postępowania w związku z wnioskami lub innymi działaniami organów innych państw członkowskich może powodować problemy z rzeczywistą realizacją w Polsce celów powołanej dyrektywy 2004/35/WE – stworzenia jednolitego systemu zapobiegania i naprawy szkód w środowisku naturalnym w poszczególnych państwach członkowskich Wspólnoty.

Ustawa o zapobieganiu szkodom środowisku i ich naprawie stanowi niezwykle ważne i dalekosiężne narzędzie, które może w znaczący sposób zwiększyć skuteczność ochrony środowiska w naszym kraju oraz w całej Wspólnocie. Jednak ocena rzeczywistej skuteczności tych przepisów będzie możliwa dopiero po kilku latach jej funkcjonowania. Dość skomplikowane i nieostre brzmienie niektórych przepisów może rodzić trudności w stosowaniu jej mechanizmów do efektywnej ochrony zasobów naturalnych Unii Europejskiej. Podstawową zasługą tej regulacji, oprócz ściślejszego zapewnienia ochrony środowiska jest umożliwienie przeprowadzenia skuteczniejszej egzekucji obowiązków naprawy szkód w środowisku i ich zapobiegania oraz kosztów tych działań, co doprowadzi do odciążenia budżetów państw członkowskich i zwiększy zapotrzebowanie na niektóre usługi w zakresie ochrony środowiska (ubezpieczenia, wdrażanie właściwych systemów zarządzania

31 Co wskazano w uzasadnieniu do ustawy: „Wprowadzenie ustawy może mieć pewien wpływ na rynek nieruchomości. Wynika to z faktu, że projekt wskazuje sprawcę szkody jako zobowiązanego do działań naprawczych, w tym usunięcia zanieczyszczenia gleby lub ziemi, za co do tej pory był odpowiedzialny władający powierzchnią ziemi. Podmiot nabywający nieruchomość gruntową, który dotychczas był zainteresowany określeniem jakości gleby lub ziemi na nieruchomości, obecnie będzie musiał dodatkowo ustalić, kiedy miało miejsce zanieczyszczenie (przed czy po dniu 30 kwietnia 2007 r.). Data wystąpienia szkody będzie decydować o reżimie prawnym odpowiedzialności z tytułu rekultywacji, a więc faktycznie o podmiocie obowiązującym do rekultywacji i ponoszącym ciężar finansowy”.

środowiskowego, usługi konsultingowe, badania wystąpienia ryzyka i pomiary itd.). Jednocześnie wzrosną jednak koszty działalności podmiotów korzystających ze środowiska w związku z wdrażaniem przedmiotowej regulacji.

7. Zabezpieczenia finansowe w kontekście odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę.

Zgodnie z art. 14 dyrektywy 2004/35/WE Państwa Członkowskie UE mają podjąć środki zachęcające do rozwijania instrumentów i rynków zabezpieczeń finansowych przez odpowiednie podmioty gospodarcze i finansowe, w tym również mechanizmów finansowych stosowanych w wypadku niewypłacalności, mając na celu umożliwienie podmiotom gospodarczym wykorzystanie gwarancji finansowych, które obejmowałyby ich obowiązki powstałe na mocy dyrektywy. Jednocześnie zastrzeżono, że w terminie późniejszym - na podstawie analizy funkcjonowania nowych przepisów dotyczących zapobiegania i naprawy szkód w środowisku – konieczne może się stać przygotowanie propozycji zharmonizowanego systemu obowiązkowego zabezpieczenia finansowego. Tak więc w obecnym stanie prawnym dyrektywa nie wprowadza w stosunku do żadnego rodzaju działalności wymogu prawnego obowiązkowych ubezpieczeń. Podobnie zresztą jak ustawa, która jednakże dokonała zmiany w art. 187 ustawy – Prawo ochrony środowiska dotyczącym ustanawiania zabezpieczeń roszczeń z tytułu wystąpienia negatywnych skutków w środowisku oraz szkód w środowisku (zagrożenia pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach - w pozwoleniach: zintegrowanym, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wodnoprawnym na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, na wytwarzanie odpadów), co jest warte uwagi organizacji ekologicznych podejmujących działania w odpowiednich postępowaniach. Zabezpieczenia takie mają formę depozytu, gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej lub polisy ubezpieczeniowej. Dodatkowo przewidziano możliwość wydania dwóch rozporządzeń. Jednego, wskazującego te rodzaje instalacji, w przypadku których, szczególnie ważny interes społeczny będzie uzasadniał wprowadzenie obowiązkowego zabezpieczenia finansowego i drugiego, które wskaże metody określania wysokości zabezpieczenia roszczeń.

Wprowadzenie takich przepisów (fakultatywnych – rozpoczęto prace) będzie miało wpływ na poszerzenie oferty towarzystw ubezpieczeniowych³² i rozwój systemów oceny ryzyka ubezpieczeniowego w ochronie środowiska (wystąpienia szkody), a także może wpłynąć pozytywnie na zachowanie podmiotów korzystających ze środowiska, które z większym zainteresowaniem podejmą temat ubezpieczenia od ewentualnej odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę w środowisku³³ i wdrożą właściwe systemy zarządzania środowiskowego, ograniczające ryzyko wystąpienia szkody, co też będzie zależało od zaangażowania i siły polskich organizacji

³² Oczywiście ograniczone tylko do zdarzeń nagłych i nieprzewidzianych (awarii), pokrywające koszty działań zmierzających do przywrócenia stanu poprzedniego, a nie pokrywające szkody własnej korzystającego ze środowiska (możliwe ograniczenia przy działaniach podejmowanych w celu zastąpienia w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji i wyłączenia związane z brakiem możliwości oceny ryzyka powstania szkód w związku z wykorzystaniem najnowszych i najbardziej zaawansowanych technologii – „state of the art”)

³³ „Nowe regulacje najbardziej mogą dotknąć, poza firmami paliwowymi, chemicznymi czy petrochemicznymi, również przedsiębiorstw budowlanych, transportowych, projektantów oraz producentów sprzętu. Firmy te będą musiały się zastanowić nad finansowym zabezpieczeniem ewentualnych roszczeń (...). Wpływ na środowisko może mieć choćby budowa autostrady. Jeżeli przetnie ona pole oddzielające staw, w którym się wylęgają żaby, i łąkę, na której żyją, a w wyniku tego dojdzie do ich wyginięcia, to koszty przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego może ponosić firma, która wybudowała autostradę, lub projektanci” – „Nieubezpieczone inwestycje” Aleksandra Biały 12-03-2008 Rzeczpospolita

ekologicznych. Bowiern na razie przedsiębiorcy nie wykazują zbyt dużego zainteresowania tą tematyką³⁴.

8. REMEDE (Resource Equivalency Methods for Assessing Environmental Damage in the EU).

Dość poważne problemy z ustaleniem, co jest szkodą (a co nią nie jest) i wskazaniem w jaki sposób mają być prowadzone działania naprawcze, wystąpiły nie tylko w Polsce, ale także w innych Państwach Członkowskich Unii Europejskiej³⁵. Dlatego Wspólnota zdecydowała się na wdrożenie programu **REMEDE (Resource Equivalency Methods for Assessing Environmental Damage in the EU)**³⁶, któremu patronuje Komisja Europejska. Zespół projektu składa się z prawników, ekonomistów i ekologów (partnerzy projektu brali bezpośredni udział we wszystkich etapach rozwoju i stosowania metod ekwiwalentności zasobów w Stanach Zjednoczonych, Europie i Ameryce Łacińskiej uczestnicząc w wycenie ponad 50 szkód, a także uczestniczyli w opracowaniu Dyrektywy 2004/35/WE – Załącznika nr 2 dyrektywy).

Jego celem jest opracowanie, przetestowanie i upowszechnienie metod (znanych jako metody ekwiwalentności zasobów) ustalania zakresu i skali działań naprawczych niezbędnych do adekwatnego zrównoważenia szkód w środowisku³⁷. REMEDE jest realizowany w celu zapewnienia wsparcia w zakresie wdrażania różnych możliwych do zastosowania metod, wymienionych w Aneksie 2 Dyrektywy 2004/35/WE. Projekt ten jest finansowany ze środków VI Programu Ramowego Komisji Europejskiej i czerpie doświadczenie z praktyki stosowania podobnych przepisów w Stanach Zjednoczonych (CERCLA - Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act - ustawa o ochronie środowiska naturalnego i odpowiedzialności za szkody wyrządzone w środowisku z 1980 r.) i Unii Europejskiej. Końcowym efektem programu będzie podręcznik do stosowania metod ekwiwalentności zasobów, który oparty na studiach przypadku będzie pomocny w ustalaniu zakresu i skali działań naprawczych w odniesieniu do wszystkich rodzajów szkód objętych Dyrektywą 2004/35/WE na terenie Unii Europejskiej³⁸, także w kontekście Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy OOŚ.

Także Ministerstwo Środowiska dostrzegło złożoność regulacji i podjęło prace nad przygotowaniem ekspertyzy dotyczącej oszacowywania kosztów działań naprawczych i zapobiegawczych, która - jako dokument wewnętrzny nie będzie udostępniana, jednak w oparciu o nią będą przygotowywane interpretacje ministerialne.

³⁴ Tamże

³⁵ „Wreszcie będzie wiadomo, jak liczyć szkody” Zofia Jóźwiak 20-06-2008 Rzeczpospolita

³⁶ „Metody ekwiwalentności zasobów w szacowaniu szkód w środowisku w UE”, Strona projektu w języku angielskim (materiały) – www.envliability.eu, zgodnie z polską broszurą projektu – W sprawie informacji w języku polskim należy kontaktować się z polskim członkiem Zespołu Projektu http://www.envliability.eu/docs/Warsaw_presentations/REMEDE_Project_Brochure_Polish_Version_Warsaw_2-30608.pdf

³⁷ Bardzo ciekawy przykład zastosowania tej metody zawiera studium przypadku: „Przekroczenie doliny Wisły gazociągami tranzytowym Jamał – Europa Zachodnia” przygotowana przez zespół: Zenon Tederko (Pro-Biodiversity Service), Magdalena Kiejzik-Głowińska (Ekokonsult), Joshua Lepton (Stratus Consulting Inc.): http://www.envliability.eu/docs/Warsaw_presentations/D1_Zenon_Tederko_Vistula_Remedie_20608_PL.pdf

³⁸ Kolejne etapy projektu mają polegać na: opracowaniu metodyki – analiza prawna Dyrektywy, przegląd stanu rozwoju metod ekwiwalentności zasobów, przegląd obecnego zastosowania tych metod w UE i USA oraz przygotowanie wstępnej wersji podręcznika (wskaże kiedy i jak należy stosować metody ekwiwalentności), testowaniu podręcznika – zwłaszcza wypracowanej metodyki – studia przypadku, upowszechnianie – udostępnienie wyników projektu poprzez dystrybucję materiałów informacyjnych, serię konferencji i seminariów, a także raport końcowy – źródło: www.envliability.eu

9. Praktyka orzecznicza i interpretacje.

Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w odniesieniu do przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku jest nader skromne w związku ze stosunkowo krótkim czasem obowiązywania ustawy (opóźnieniem w przygotowaniu rozporządzeń wykonawczych, przedłużającymi się postępowaniami administracyjnymi) i nie dotyczy kwestii węzłowych³⁹, a wręcz przeciwnie ubocznych. Sytuacja taka na pewno ulegnie wkrótce zmianie w związku z skomplikowaną materią ustawy (i nieostrą) oraz odczuwalnymi dla przedsiębiorców (ekonomicznie) obowiązkami z niej wynikającymi.

Podobnie Ministerstwo Środowiska odnosiło się w swoich (niewiązujących) interpretacjach do spornych kwestii wynikłych w trakcie stosowania ustawy, w szczególności zaś problematyki rekultywacji, która wywołała liczne wątpliwości⁴⁰. I tak w piśmie z dnia 21 marca 2008 r. Ministerstwo Środowiska Departament Prawny (DP-024-25/08/KA) stwierdza: *„brak jest obecnie podstaw prawnych do dalszego prowadzenia spraw dotyczących szkód w powierzchni ziemi (tj. dotyczących zanieczyszczenia gleby lub ziemi), które zaistniały przed dniem 30 kwietnia 2007 r., a które były prowadzone dotychczas na podstawie ustawy o ochronie gruntów. Możliwe jest natomiast wszczęcie przez wojewodów, w stosunku do takich szkód, nowych postępowań na podstawie przepisów ustawy – POŚ (...) starostowie powinni we własnym zakresie rozstrzygnąć czy prowadzone przez nich, na podstawie ustawy o ochronie gruntów, postępowania powinny zostać umorzone (w przypadku uznania, iż chodzi o grunty zanieczyszczone substancjami, preparatami, organizmami lub mikroorganizmami). W takiej sytuacji akta sprawy dotyczące zanieczyszczonej gleby lub ziemi mogą być przekazane wojewodom, zgodnie art. 36 ustawy szkodowej. Natomiast w przypadku stwierdzenia, iż sprawa nie dotyczy gruntów zanieczyszczonych substancjami, preparatami, organizmami lub mikroorganizmami starosta powinien prowadzić stosowne postępowania na podstawie ustawy o ochronie gruntów. Brak jest podstaw prawnych do przekazywania akt takich spraw wojewodom.”*

Pismem z dnia 29 sierpnia 2007 r. Ministerstwo Środowiska (DP-024-224/07/ACH/KA) informuje, iż: *„W związku z licznymi wątpliwościami, dotyczącymi (...) obowiązku przekazywania przez starostów wojewodom, akt spraw dotyczących rekultywacji zanieczyszczonej gleby lub ziemi (...). Jak wynika z art. 36 pkt 1 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie starostowie zobowiązani są, niezwłocznie po wejściu w życie ustawy, do przekazania właściwym wojewodom akt spraw dotyczących rekultywacji zanieczyszczonej gleby lub ziemi wraz z pełną posiadaną dokumentacją. Nie ma natomiast podstaw prawnych do przekazywania akt sprawy*

39 Przykładowo: II SA/OI 521/08 – Postanowienie WSA w Olsztynie, II OW 42/08 – Postanowienie NSA (rekultywacja) – „ (...) składowanie odpadów na składowisku nie może być uznane za szkodę w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 35 ust. 2 ustawy z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, a zamknięcie i rekultywacja urządzonego składowiska odpadów nie stanowi rekultywacji ziemi lub gleby zanieczyszczonej substancjami, preparatami lub organizmami (por. art. 22a ustawy z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych - tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 ze zm.). Powstała z tytułu funkcjonowania tego składowiska szkoda nie odpowiada bowiem definicji szkody w powierzchni ziemi zawartej w art. 6 pkt 1 lit. c/ ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Zarówno składowanie i magazynowanie odpadów jak i niektóre kwestie związane z likwidacją składowisk odpadów regulują przepisy rozdziału 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Jest to więc szkoda innego rodzaju, niż szkoda w powierzchni ziemi. Wobec faktu, iż przedmiotowe w sprawie składowisko powstało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. w wyniku działalności, która także została zakończona przed tą datą, w sprawie ma zastosowanie art. 35 ust. 1 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, to znaczy stosuje się w niej przepisy dotychczasowe, w tym określające też właściwość organu. Do rozpoznania sprawy rekultywacji wysypiska odpadów w S. jest więc właściwy Starosta D.”, II SAB/Wr 5/08 – Wyrok WSA we Wrocławiu

40 M. in.: pismo z dnia 8 czerwca 2007 r. Ministerstwo Środowiska Departament Globalnych Problemów Środowiska i Zmian Klimatu, źródło: http://www.mos.gov.pl/cgi-bin-www/wyjasnienia_prawne3.pl?com=list&akt=ust_zapobieganie_szkodom_2007&SID=615A65656B6438334F49335963

dotyczących rekultywacji w związku z niekorzystnym przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu. Brak jest także podstaw do dalszego prowadzenia przez starostów spraw związanych z rekultywacją w związku z niekorzystnym przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu, wszczętych w trybie poprzednio obowiązujących przepisów.”

10. Procedura postępowania administracyjnego w przypadku stosowania przepisów ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Zgodnie z generalną zasadą art. 35 ustawy do bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku, która zaistniała lub wynikała z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r. stosuje się przepisy dotychczasowe. Tak więc jednym z kluczowych elementów postępowania jest ustalenie daty wystąpienia szkody lub bezpośredniego zagrożenia szkodą, co implikować będzie właściwość organu i tryb postępowania.

Ustawa wprowadza dwa reżimy odpowiedzialności za szkodę lub bezpośrednio zagrożenie szkodą: odpowiedzialność obiektywną – na zasadzie ryzyka (art. 2 ust. 1 pkt 1) oraz odpowiedzialność na zasadzie winy (art. 2 ust.1 pkt 2). Podstawowa różnica między nimi polega na tym, że w sytuacji, kiedy mamy do czynienia z tzw. „działalnością stwarzającą ryzyko szkody w środowisku”, która została zdefiniowana (wyliczenie enumeratywne) w art. 3 ustawy, to podmiot korzystający ze środowiska odpowiada za każdą szkodę i zagrożenie taką szkodą bez względu na winę. Kiedy jednak mamy do czynienia z inną działalnością niż stwarzającą ryzyko szkody w środowisku, to podmiot odpowiada w trybie tej ustawy tylko za szkodę i za zagrożenie szkodą w gatunkach chronionych lub siedliskach chronionych na zasadzie winy. Konieczne jest więc ustalenie stanu faktycznego w kontekście możliwości zastosowania którejś z wskazanych zasad odpowiedzialności, czy ewentualnego posłużenia się innymi przepisami normującymi odpowiedzialność prawną w środowisku.

Kolejną istotną kwestią jest ustalenie, czy w danym konkretnym przypadku mamy do czynienia z podmiotem korzystającym ze środowiska (ewentualnie władającym powierzchnią ziemi) co wiąże się z potrzebą odwołania do przepisów ustaw - Prawo ochrony środowiska i ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Konieczne jest także sprawdzenie, czy dany stan faktyczny nie podlega wykluczeniu z zakresu przedmiotowego ustawy w związku z przewidzianymi w ustawie wyłączeniami (przede wszystkim art. 4 i 5 ustawy, art. 6 pkt 11 – definicja szkody i tzw. „permit defence” – „(...) szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska” – nawiązująca do art. 6 ust. 4 dyrektywy⁴¹).

41 „Zwolnienie” od odpowiedzialności i ponoszenia kosztów podmiotów gospodarczych, jeśli szkoda spowodowana emisją lub zdarzeniem, na które udzielono zezwolenia organu władzy publicznej i nie wynika z winy lub zaniedbania podmiotu. W polskim ustawodawstwie wyłączono odpowiedzialność za szkody w chronionych gatunkach lub siedliskach, jeśli zostały one zidentyfikowane w toku oceny habitatowej lub oceny oddziaływania na środowisko (decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia). Podmiot korzystający może jednak odpowiadać za szkody w przypadku uchylenia (np. przy wznowieniu postępowania) lub stwierdzenia nieważności

Oprócz definicji szkody w środowisku, przy ustalaniu czy w konkretnym stanie faktycznym wystąpiła szkoda lub bezpośrednio nią zagrożenie, niezbędne jest odwołanie się do kryteriów oceny wystąpienia szkody zawartych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008 roku.

Obecnie organem właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku jest zasadniczo wojewoda (wyjątkowo minister właściwy do spraw środowiska – GMO).

Podstawowym obowiązkiem podmiotu korzystającego ze środowiska jest podjęcie działań zapobiegawczych w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą. Gdy ta jednak wystąpi konieczne staje się przede wszystkim podjęcie działań w celu ograniczenia szkody w środowisku i zapobieżenia kolejnym szkodom oraz negatywnym skutkom, później zaś odpowiednich działań naprawczych.

W przypadku niezażegnania bezpośredniego zagrożenia szkodą lub wystąpienia szkody aktualizuje się po stronie podmiotu korzystającego ze środowiska obowiązek zgłoszenia organowi ochrony środowiska (w rozumieniu tej ustawy) i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Zgłoszenie to powinno zawierać: dane podmiotu (imię i nazwisko albo nazwa, adres albo siedziba), określenie przedmiotu wykonywanej działalności (wskazanie numeru PKD), określenie szkody (rozmiar, opis, miejsce, data wystąpienia), opis podjętych działań zapobiegawczych i naprawczych. Nie wyłącza to dalszych obowiązków informacyjnych nałożonych na podmiot korzystający ze środowiska.

Na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska organ ochrony środowiska uzgadnia warunki przeprowadzenia działań naprawczych. Wniosek określa: obszar wymagający działań naprawczych, jego funkcje, stan początkowy i aktualny środowiska, zakres i sposób przeprowadzania działań naprawczych oraz termin ich rozpoczęcia i zakończenia. Dość poważne problemy mogą się pojawić przy ustalaniu stanu początkowego (w kontekście definicji zawartej w art. 6 pkt 10 ustawy), zwłaszcza jeśli chodzi o chronione siedliska przyrodnicze i gatunki - brak możliwości jednoznacznego określenia stanu początkowego otwiera perspektywę poważnych rozbieżności w ocenie stanu faktycznego tj. istnienia i rozmiarów zaistniałej szkody.

Decyzja uzgadniająca określa: stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko, zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych, termin ich rozpoczęcia i zakończenia oraz ewentualną kolejność działań naprawczych, jeśli wystąpiła więcej niż jedna szkoda.

Organ wydając przedmiotową decyzję powinien zasięgnąć opinii⁴²:

- a) dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej (szkody w wodach),
- b) dyrektora urzędu morskiego (szkody w środowisku na obszarach morskich),
- c) dyrektora okręgowego urzędu górniczego (szkody w środowisku spowodowane ruchem zakładu górniczego),
- d) dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych (szkody w środowisku na obszarach lasów, stanowiących własność Skarbu Państwa),
- e) dyrektora parku narodowego (szkody w środowisku na obszarze parku narodowego),

takiej decyzji (może pojawić się kwestia odpowiedzialności regresowej twórcy raportu oddziaływania na środowisko – co powinno niejako wymusić poprawę jakości tych dokumentów), albo w sytuacji kiedy szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych wynika z uprzednio niezidentyfikowanego negatywnego wpływu działania podmiotu korzystającego ze środowiska

42 Oprócz przypadku prowadzenia działań ratowniczych

f) organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej (szkody w środowisku w strefach ochronnych i ujęciach wody przeznaczonej do spożycia oraz wody w kąpieliskach).

Niezbędne jest tutaj (przy wydawaniu decyzji) wykorzystanie oprócz definicji działań naprawczych (art. 6 pkt 3) przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia.

Jeśli jednak podmiot korzystający ze środowiska nie podejmuje działań zapobiegawczych i naprawczych⁴³, organ ochrony środowiska, w drodze decyzji, nakłada na niego obowiązek przeprowadzenia tych działań, określając: zakres i sposób przeprowadzenia działań zapobiegawczych, stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko, zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych i termin wykonania działań.

W pewnych sytuacjach organ ochrony środowiska sam podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze⁴⁴:

- a) podmiot korzystający ze środowiska nie może zostać zidentyfikowany,
- b) nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego,
- c) egzekucja okazała się bezskuteczna,
- d) w związku z zagrożeniem dla życia, zdrowia ludzi lub możliwością zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku konieczne jest natychmiastowe podjęcie tych działań.

Organ podejmuje działania z urzędu lub wszczyna postępowanie w wyniku otrzymania zgłoszenia wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody.

Każdy może zgłosić wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody w środowisku. W sytuacji, kiedy zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, zgłoszenia może dokonać organ administracji publicznej albo organizacja ekologiczna. Powinno ono zawierać: dane identyfikujące podmiot zgłaszający, określenie rodzaju, opis, miejsce i datę wystąpienia zagrożenia lub szkody, a w miarę możliwości także dokumentację potwierdzającą wystąpienie zagrożenia lub szkody (co ułatwi organowi wstępną analizę stanu faktycznego, jednakże nie może stanowić podstawy do przerwania na podmiot zgłaszający szkodę lub bezpośrednio nią zagrożenie obowiązku ustalenia tego stanu, który leży w kompetencjach organu, co obecnie się zdarza).

Organ ochrony środowiska, jeśli uzna zgłoszenie za uzasadnione postanawia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji nakładającej obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych. W takiej sytuacji organizacje ekologiczne oraz organy administracji publicznej zgłaszające wystąpienie zagrożenia lub szkody mogą uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony.

W przeciwnym wypadku organ ochrony środowiska odmawia wszczęcia postępowania w drodze **postanowienia**, na które przysługuje zażalenie.

Kopię powyższych zgłoszeń (zresztą także zgłoszenia podmiotu korzystającego ze środowiska) wystąpienia szkody lub bezpośredniego nią zagrożenia organ ochrony środowiska

43 Podmiot korzystający ze środowiska albo w ogóle nie zgłosił wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody, albo zgłosił wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody, ale nie wystąpił o decyzję (uzgodnienie), albo wystąpił o decyzję (uzgodnienie), ale nie podjął działań

44 Konieczne stanie się wydanie decyzji określającej zakres udostępnienia powierzchni ziemi przez władającego powierzchnią ziemi, zakres i sposób przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz termin ich rozpoczęcia i zakończenia

powinien przekazać niezwłocznie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska⁴⁵, który prowadzi elektroniczny rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku.

Po zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych podmiot korzystający ze środowiska, na którym ciąży obowiązek ich przeprowadzenia, informuje organ ochrony środowiska o ich zakończeniu.

Po otrzymaniu tej informacji, albo po zakończeniu prowadzonych przez organ ochrony środowiska działań zapobiegawczych lub naprawczych organ ochrony środowiska przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska zgłoszenie o zakończeniu tych działań.

Zgłoszenie takie powinno zawierać: określenie rodzaju, opis, wskazanie miejsca i datę wystąpienia lub wykrycia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku; imię i nazwisko albo nazwę, adres zamieszkania albo adres siedziby oraz określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej (PKD), podmiotu korzystającego ze środowiska, którego działalność była przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, jeżeli został on zidentyfikowany, datę wszczęcia postępowania w danej sprawie, kopie wydanych w danej sprawie decyzji, informacje o odwołaniach od nich (wskazanie podmiotu odwołującego się od decyzji, organu, do którego wniesiono odwołanie, przyczyn odwołania, treści i daty rozstrzygnięcia), datę zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz opis przeprowadzonych działań zapobiegawczych lub naprawczych i osiągniętego w związku z tym efektu ekologicznego⁴⁶.

Warto pamiętać o możliwości nałożenia przez organ ochrony środowiska w drodze decyzji, na podmiot korzystający ze środowiska prowadzący działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku, która jest przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, obowiązek prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie, ziemi lub wodzie lub monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej. W tej decyzji organ ochrony środowiska określi zakres pomiarów, metodykę prowadzenia pomiarów, termin i formę przedkładania wyników pomiarów organowi ochrony środowiska oraz w przypadku gdy bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez działalność więcej niż jednego podmiotu korzystającego ze środowiska - podział obowiązków między tymi podmiotami.

Istotne znaczenia dla „wymuszenia” efektywnego wypełniania wynikających z ustawy obowiązków, nałożonych na podmioty korzystające ze środowiska powinny mieć także przepisy karne zawarte w art. 28 i 29 ustawy.

Co do zasady koszty działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi podmiot korzystający ze środowiska. Nie ponosi on ich jednak jeżeli wykaże, że bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku: zostały spowodowane przez inny wskazany podmiot oraz wystąpiły mimo zastosowania przez podmiot korzystający ze środowiska właściwych środków bezpieczeństwa lub powstały na skutek podporządkowania się nakazowi wydanemu przez organ administracji publicznej⁴⁷.

⁴⁵ Nie, jeżeli organ ochrony środowiska wydał postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania

⁴⁶ Fakultatywnie zgłoszenie może zawierać wskazanie źródła finansowania kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych, informację o bezpośrednim pokryciu kosztów przez stronę odpowiedzialną, informację o pełnym albo częściowym odzyskaniu kosztów od strony odpowiedzialnej w wyniku postępowania egzekucyjnego, informację o pełnym albo częściowym odzyskaniu kosztów ze środków zabezpieczenia finansowego podmiotu korzystającego ze środowiska oraz informację o przyczynie nieodzyskania całości albo części kosztów

⁴⁷ Chyba że nakaz ten wynikał z emisji lub zdarzenia spowodowanego własną działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska

Organ ochrony środowiska określa w drodze decyzji obowiązek poniesienia kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, ich wysokość oraz sposób uiszczenia. Takie należności traktuje się w taki sposób, jak zobowiązania podatkowe, co wyposaża organ ochrony środowiska w kompetencje, które powinny służyć efektywnej egzekucji takich należności.

Wybór przepisów prawnych dotyczących zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawie.

Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu - wyciąg

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ, uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 175 ust. 1

Z preambuły do dyrektywy:

- Celem zapobieganie zanieczyszczeniom, stwarzającym znaczące ryzyko dla zdrowia i zanikowi bioróżnorodności + realizacja celów i zasad wspólnotowej polityki ochrony środowiska naturalnego określonej w Traktacie przy uwzględnieniu lokalnych warunków.

- Realizacja reguły "zanieczyszczający płaci", wskazanej w Traktacie oraz zgodnie z zasadą stałego rozwoju. Odpowiedzialność podmiotu gospodarczego wyrządzającego przez swoją działalność szkody w środowisku naturalnym lub powodujący bezpośrednie zagrożenie wystąpieniem takich szkód powoduje jego finansową odpowiedzialność, w celu nakłonienia do przyjęcia środków i opracowywania praktyk minimalizujących ryzyko wyrządzenia szkód środowisku naturalnemu oraz ograniczenia w ten sposób możliwości poniesienia finansowej odpowiedzialności za nie. – pkt 2.

- Dyrektywa powinna mieć zastosowanie do, w zakresie szkód wyrządzanych środowisku naturalnemu, do **działalności zawodowej**, która stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska. Należy zidentyfikować tę działalność, co do zasady, poprzez odniesienie do odpowiedniego prawodawstwa wspólnotowego, **które przewiduje wymagania regulacyjne w stosunku do niektórych rodzajów działalności lub praktyk, co do których uznano, że stanowią one potencjalne lub rzeczywiste zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska (pkt 8).**

- Dyrektywa powinna mieć również zastosowanie, w zakresie szkód wyrządzanych w odniesieniu do gatunków chronionych i siedlisk przyrodniczych, do działalności zawodowej **innej niż ta bezpośrednio lub pośrednio** zidentyfikowana poprzez odniesienie do prawodawstwa wspólnotowego jako działalność stanowiąca rzeczywiste lub potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska. W takich przypadkach podmiot gospodarczy **podlega tylko niniejszej dyrektywie zawsze, gdy wynika to z jego winy lub zaniedbania (pkt 9).**

- Dyrektywa ma na celu zapobieganie i zaradzanie szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, **ale nie narusza praw do odszkodowania za tradycyjne szkody przyznane na mocy odpowiednich umów międzynarodowych regulujących odpowiedzialność cywilną.** Państw Członkowskich jest stroną umów międzynarodowych dotyczących odpowiedzialności cywilnej w stosunku do określonych dziedzin. Te Państwa Członkowskie **powinny mieć możliwość** pozostania

ich stroną po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, zaś pozostałe Państwa Członkowskie nie powinny utracić swobody przystępowania jako strona do tych umów.

- Aby wspomniany mechanizm z dyrektywy był skuteczny, musi być możliwość zidentyfikowania co najmniej **jednego zanieczyszczającego, szkoda powinna być określona i wyrażona ilościowo**, a pomiędzy szkodą i zidentyfikowanym(-i) zanieczyszczającym(-i) powinien być ustalony związek przyczynowy. W przypadku gdy nie jest możliwe powiązanie negatywnych skutków występujących w środowisku naturalnym z działaniami lub awariami określonych indywidualnych podmiotów, odpowiedzialność nie jest właściwym instrumentem, który można użyć w stosunku do zanieczyszczeń szerokiego zasięgu o charakterze rozproszonym.

- **Dyrektywa nie ma zastosowania w przypadku szkody osobistej, szkody wyrządzonej na mieniu prywatnym lub strat gospodarczych i nie narusza żadnych praw dotyczących tego typu szkód.**

- W sytuacjach, gdy wspomniana szkoda jest **wynikiem emisji lub zdarzeń, na które wydano zezwolenie**, lub gdy nie było wiadomo o **potencjalnej możliwości wystąpienia szkody w momencie odbywania się emisji lub tego zdarzenia**, Państwa Członkowskie mogą zezwolić, aby podmioty gospodarcze, które nie ponoszą winy za to zdarzenie lub nie są winne zaniedbania, nie ponosiły kosztu podjęcia środków zaradczych.

- **Odpowiednie zainteresowane osoby fizyczne lub prawne** powinny mieć dostęp do **procedur przeglądu decyzji, działań podejmowanych przez właściwe władze lub przypadków zaniechania działań.**

- Państwa Członkowskie powinny podjąć środki, które zachęcałyby podmioty gospodarcze do korzystania z odpowiednich **ubezpieczeń lub innych form zabezpieczeń finansowych oraz do rozwijania instrumentów i rynków zabezpieczeń finansowych** w celu zapewnienia skutecznej osłony dla zobowiązań finansowych wynikających z niniejszej dyrektywy.

- Dyrektywa nie powinna stanowić przeszkody dla Państw Członkowskich w utrzymywaniu lub ustanawianiu **bardziej rygorystycznych przepisów** w odniesieniu do zapobiegania i zaradzenia szkodom wyrządzanym środowisku naturalnemu.

- Szkoda wyrządzona przed upływem nieprzekraczalnego terminu wykonania niniejszej dyrektywy nie powinna być objęta jej przepisami.

- Sprawozdania dotyczące doświadczeń, które zostały zebrane podczas stosowania niniejszej dyrektywy, tak aby umożliwić Komisji rozważenie **konieczności wykonania przeglądu niniejszej dyrektywy, uwzględniając wpływ na stały rozwój i ryzyko, jakie stwarza dla środowiska naturalnego w przyszłości.**

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące **definicje**:

"szkody wyrządzone środowisku naturalnemu" oznaczają a) szkody wyrządzone gatunkom chronionym i w siedliskach przyrodniczych, które stanowią dowolną szkodę mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony takich siedlisk lub gatunków. Waga takiego wpływu ma być oceniona w odniesieniu do warunków początkowych, z uwzględnieniem kryteriów określonych w załączniku I.

Szkody wyrządzone gatunkom chronionym i w siedliskach przyrodniczych **nie obejmują uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu wynikającego z działania podmiotu gospodarczego, który został wyraźnie upoważniony przez odpowiednie władze zgodnie z przepisami wykonawczymi do art. 6 ust. 3 i 4 lub art. 16 dyrektywy 92/43/EWG lub art. 9 dyrektywy 79/409/EWG lub, w przypadku siedlisk i gatunków nieobjętych prawem wspólnotowym, zgodnie z równoważnymi przepisami prawa krajowego w sprawie ochrony przyrody,**

b) **szkody wyrządzone w wodach**, które stanowią dowolną szkodę mającą znaczący negatywny wpływ na ekologiczny, chemiczny i/lub ilościowy stan i/lub ekologiczny potencjał, określony w dyrektywie 2000/60/WE, danych wód, z wyjątkiem negatywnego wpływu, do którego odnosi się art. 4 ust. 7 wspomnianej dyrektywy;

c) **szkody dotyczące powierzchni ziemi**, które stanowią dowolne zanieczyszczenie ziemi stwarzające znaczące ryzyko dla zdrowia ludzi, mające negatywny wpływ wynikający z bezpośredniego i pośredniego wprowadzania na ląd lub pod ziemię preparatów, organizmów i drobnoustrojów.

"Szkoda": oznacza mierzalną negatywną zmianę w zasobach naturalnych lub mierzalne osłabienie użyteczności zasobów naturalnych, które może ujawnić się bezpośrednio lub

"podmiot gospodarczy": oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, prywatną lub publiczną, która prowadzi lub nadzoruje działalność zawodową lub, w przypadkach gdy jest to przewidziane w ustawodawstwie krajowym, osobę, której delegowano uprawnienia do podejmowania decyzji ekonomicznych dotyczących technicznego funkcjonowania takiej działalności, włącznie z posiadaczami uprawnień lub zezwolenia na prowadzenie takiej działalności lub osobami, które rejestrują lub zgłaszają taką działalność.

Podmiot definiowany przez działalność zawodową

"Działalność zawodowa": oznacza działalność prowadzoną jako działalność gospodarczą, firmę lub przedsiębiorstwo, bez **względu na jej prywatny lub publiczny, dochodowy lub niedochodowy charakter.**

Artykuł 4

Wyjątki

- Dyrektywa nie ma zastosowania do szkód wyrządzanych środowisku naturalnemu lub bezpośredniego zagrożenia wystąpieniem takich szkód wynikających ze zdarzenia, za które odpowiedzialność jest objęta zakresem stosowania **międzynarodowych konwencji wymienionych w załączniku IV**, włącznie z ich przyszłymi zmianami, obowiązujących w zainteresowanym Państwie Członkowskim.

- Dyrektywa nie narusza prawa podmiotu gospodarczego do ograniczenia własnej odpowiedzialności zgodnie z krajowym ustawodawstwem wykonawczym do Konwencji z 1976 r. o ograniczeniu **odpowiedzialności za roszczenia morskie** (LLMC) z 1976 r., włącznie z wszelkimi zmianami w tej konwencji, lub Konwencji strasburskiej z 1988 r. o ograniczeniu **odpowiedzialności w żegludze śródlądowej** (CLNI), włącznie z wszelkimi.

Artykuł 9

Podział kosztów w przypadku wielostronnych związków przyczynowych

Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów krajowych regulacji dotyczących podziału kosztów w przypadku wielostronnych związków przyczynowych, zwłaszcza dotyczących rozłożenia odpowiedzialności pomiędzy producenta a użytkownika produktu.

Artykuł 10

Terminy zwrotu kosztów

Właściwe władze są uprawnione do wszczęcia procedury zwrotu kosztów przez podmiot gospodarczy lub, gdzie stosowne, stronę trzecią, która spowodowała szkodę lub bezpośrednie zagrożenie wystąpieniem szkody, **w odniesieniu do wszelkich środków podjętych na podstawie niniejszej dyrektywy w ciągu pięciu lat od dnia, w którym ukończono realizację tych środków lub zidentyfikowano odpowiedzialny podmiot bądź stronę, w zależności od tego, która z tych dat jest późniejsza.**

Artykuł 12

Żądanie podjęcia działań

1. Osoby fizyczne lub prawne, które:

a) zostały **dotknięte szkodami** wyrządzonymi środowisku naturalnemu lub było to prawdopodobne; lub

b) są **dostatecznie zainteresowane podejmowaniem decyzji** odnoszących się do szkód wyrządzanych środowisku naturalnemu; lub, zamiennie,

c) **stwierdzają naruszenie prawa, w przypadku gdy administracyjne** prawo procesowe Państwa Członkowskiego wymaga tego jako warunek wstępny,

są uprawnione do przedkładania właściwym władzom **wszelkich uwag związanych z przypadkami szkód wyrządzanych środowisku naturalnemu lub bezpośredniego zagrożenia** wystąpieniem takich szkód, których są im znane, a także do żądania podjęcia działań przez właściwe władze na mocy niniejszej dyrektywy.

Państwa Członkowskie **określają, co oznacza "dostatecznie zainteresowane" i "naruszenie prawa"**.

W tym celu uznaje się, że do celów przepisu lit. b) **wszelkie pozarządowe organizacje wspierające ochronę środowiska są dostatecznie zainteresowane i spełniają wymagania na mocy prawa krajowego**. Uznaje się, że do celów przepisu lit. c) prawa takich organizacji mogą być **naruszone**.

2. Żądanie podjęcia działań jest przedkładane wraz z **towarzyszącymi istotnymi informacjami i danymi potwierdzającymi uwagi przedstawione w związku z danymi szkodami wyrządzonymi środowisku naturalnemu**.

Artykuł 13

Procedury odwoławcze

1. Osoby określone w art. 12 ust. 1 mają dostęp do możliwości skorzystania z **procedur odwoławczych w sądzie lub innej bezstronnej instytucji publicznej w celu oceny decyzji, działań lub zaniechania działania właściwych władz na mocy niniejszej dyrektywy pod kątem ich proceduralnej i merytorycznej zgodności z prawem**.

2. Niniejsza dyrektywa pozostaje **bez uszczerbku** dla przepisów prawa krajowego, które regulują dostęp do wymiaru sprawiedliwości, a także tych przepisów, które wymagają wyczerpania administracyjnych procedur odwoławczych przed skorzystaniem z prawnej procedury sądowej.

Artykuł 14

Zabezpieczenia finansowe

1. Państwa Członkowskie podejmują środki w celu **zachęcenia do rozwijania instrumentów i rynków zabezpieczeń finansowych przez odpowiednie podmioty gospodarcze i finansowe, w tym również mechanizmów finansowych stosowanych w wypadku niewypłacalności**, mając na celu umożliwienie podmiotom gospodarczym wykorzystanie **gwarancji** finansowych, które obejmowałyby ich obowiązki powstałe na mocy niniejszej dyrektywy.

2. Przed dniem **30 kwietnia 2010 r.** Komisja przedstawi **sprawozdanie** w sprawie skuteczności dyrektywy pod względem rzeczywistego zaradzenia szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, w sprawie warunków dostępności, przy racjonalnych kosztach, ubezpieczeń oraz innych rodzajów zabezpieczeń finansowych działalności objętej załącznikiem III. W sprawozdaniu zostaną także rozważone następujące aspekty w odniesieniu do zabezpieczeń finansowych: podejście stopniowe,

pułap gwarancji finansowych oraz wykluczenie działalności niskiego ryzyka. **W świetle sprawozdania oraz rozszerzonej oceny skutków, włącznie z analizą kosztów i korzyści, Komisja, w stosownych przypadkach, przedłoży propozycje systemu zharmonizowanego obowiązkowego zabezpieczenia finansowego.**

Artykuł 16

Powiązania z prawem krajowym

1. Niniejsza dyrektywa nie stanowi przeszkody dla Państw Członkowskich w zakresie utrzymywania i przyjmowania **bardziej rygorystycznych** przepisów związanych z zapobieganiem i zaradzeniem szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, włącznie z identyfikowaniem dodatkowych rodzajów działalności, które podlegałyby wymaganiom niniejszej dyrektywy dotyczącym zapobiegania i zaradzenia szkodom, a także identyfikowania dalszych stron za nie odpowiedzialnych.

2. Niniejsza dyrektywa nie stanowi przeszkody dla Państw Członkowskich, aby przyjmowały one odpowiednie środki, takie jak **zakaz podwójnego zwrotu kosztów**, w odniesieniu do sytuacji, gdy zwrot podwójnych kosztów może wynikać z równoległych działań prowadzonych przez właściwe władze na mocy niniejszej dyrektywy oraz przez osobę, której mienie zostało dotknięte przez szkody wyrządzone środowisku naturalnemu.

Artykuł 17

Stosowanie czasowe

Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do:

INNE:

- szkód, jeśli od emisji, zdarzenia lub wypadku, które je wywołały, upłynęło ponad 30 dni.

Artykuł 18

Sprawozdania i przeglądy

1. Najpóźniej do dnia 30 kwietnia 2013 r. Państwa Członkowskie składają Komisji sprawozdania w sprawie doświadczeń zebranych w wyniku stosowania niniejszej dyrektywy. Sprawozdania zawierają informacje i dane wymienione w załączniku VI.

2. Na tej podstawie, do dnia 30 kwietnia 2014 r., Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, które zawiera wszelkie odpowiednie wnioski o zmianę.

Artykuł 19

Wykonanie

1. Państwa Członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej **dyrektywy przed dniem 30 kwietnia 2007 r.** i niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

W przypadku przyjęcia przez Państwa Członkowskie tych środków, zawierają one odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie to towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie **przekazą Komisji** treść głównych przepisów prawa krajowego, które przyjmują w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą wraz tabelą wskazującą odniesienie przyjętych przepisów krajowych do przepisów niniejszej dyrektywy.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 21 kwietnia 2004 r.

ZAŁĄCZNIK I

KRYTERIA

Waga szkody, która ma negatywny wpływ na osiągnięcie bądź zachowanie korzystnego stanu ochrony siedlisk lub gatunków, musi być oceniona poprzez odniesienie do **stanu ochrony w momencie wystąpienia szkody, ich użyteczności związanej z walorami rekreacyjnymi, które oferują oraz zdolności do naturalnej regeneracji. Poważne negatywne zmiany w stosunku warunków początkowych powinny być określone za pomocą mierzalnych danych**, takich jak:

- liczba osobników, ich zagęszczenie, obszar, jaki zamieszkują,
- rola poszczególnych osobników lub obszaru w odniesieniu do ochrony gatunków lub siedlisk, rzadkość występowania gatunku lub siedliska (oceniona na szczeblu lokalnym, regionalnym lub wyższym poziomie włącznie z poziomem wspólnotowym),
- zdolność gatunków do rozmnażania (według dynamiki specyficznej dla danego gatunku lub populacji), ich żywotność lub zdolność siedliska do naturalnej regeneracji (według dynamiki specyficznej dla charakterystycznych gatunków lub ich populacji),
- zdolność gatunków lub siedliska, po wystąpieniu szkody, do regeneracji w krótkim okresie czasu bez żadnej interwencji, z wyjątkiem wzmożonych środków ochronnych, i uzyskania takich warunków, które prowadzą, wyłącznie za sprawą dynamiki gatunków bądź siedliska, do osiągnięcia warunków uznawanych za co najmniej równoważne z warunkami wzorcowymi.

Szkody, których negatywny wpływ na zdrowie ludzi został dowiedziony, muszą być klasyfikowane jako poważne.

Następujące szkody nie muszą być klasyfikowane jako poważne:

- negatywne zmiany, **mniejsze od naturalnych wahań** uznawanych za normalne dla danego gatunku lub siedliska,
- negatywne zmiany spowodowane naturalnymi przyczynami lub wynikające z interwencji spowodowanej normalnym zarządzaniem siedliskiem, określonym w kartotekach siedliska lub dokumentach założeniowych bądź uprzednio prowadzonej przez właścicieli lub podmioty gospodarcze,
- szkody wyrządzone gatunkom lub siedliskom, w odniesieniu do których ustalono, że **zregenerują się on w krótkim okresie czasu bez żadnej interwencji, osiągając warunki początkowe lub warunki, które prowadzą, wyłącznie za sprawą dynamiki gatunków lub siedliska, do osiągnięcia warunków uznawanych za co najmniej równoważne z warunkami początkowymi.**

ZAŁĄCZNIK II

ZARADZENIE SZKODOM WYRZĄDZONYM ŚRODOWISKU NATURALNEMU

Niniejszy załącznik określa wspólne **ramy**, które należy wykorzystywać, wybierając **najbardziej odpowiednie środki w celu zagwarantowania zaradzenia szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.**

1. Zarządzenie szkodom wyrządzonym w wodach lub w odniesieniu do chronionych gatunków bądź siedlisk przyrodniczych.

Zarządzenie szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, w odniesieniu do wody, chronionych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, jest dokonywane **poprzez przywrócenie w środowisku początkowych warunków za pośrednictwem podstawowych, uzupełniających i kompensacyjnych środków zaradczych, gdzie:**

a) **"podstawowe"** środki zaradcze są to wszelkie środki przywracające w zasobach naturalnych, które doznały uszczerbku, i/lub ich osłabionej użyteczności warunki początkowe bądź zbliżone;

b) **"uzupełniające"** środki zaradcze są to wszelkie środki podjęte w odniesieniu do zasobów naturalnych, które doznały uszczerbku, i/lub ich użyteczności w celu zrekomensowania faktu, że podstawowe środki zaradcze nie zakończyły się pełnym przywróceniem zasobów naturalnych i/lub ich użyteczności do właściwego stanu;

c) **"kompensacyjne"** środki zaradcze stanowią wszelkie działania podjęte w celu zrekomensowania strat przejściowych w zasobach naturalnych i/lub ich użyteczności, które wystąpiły od momentu pojawienia się szkody aż do chwili osiągnięcia pełnego efektu wywołanego przez zastosowanie podstawowych środków zaradczych;

d) "**straty przejściowe**" oznaczają straty wynikające z faktu, że zasoby naturalne nie są w stanie spełniać swoich ekologicznych funkcji i/lub ich użyteczność w stosunku do innych naturalnych zasobów lub obywateli nie jest zapewniana **aż do chwili uzyskania efektu wynikającego z zastosowania podstawowych bądź uzupełniających środków**. Nie dotyczy to finansowych rekompensat dla obywateli.

W przypadku gdy podstawowe środki zaradcze nie zakończą się przywróceniem w środowisku warunków wzorcowych, podejmowane są uzupełniające środki zaradcze. W dodatku, podjęte zostaną kompensacyjne środki zaradcze w celu zrekompensowania strat przejściowych.

Zarządzenie szkodom, w kategorii szkód wyrządzonych w wodach lub w odniesieniu do chronionych gatunków bądź siedlisk przyrodniczych, oznacza również **wyeliminowanie znaczącego ryzyka negatywnego wpływu na zdrowie ludzi**.

1.1. Cele zarządzenia szkodom

Cel podstawowych środków zaradczych

1.1.1. Celem podstawowych środków zaradczych jest przywrócenie warunków początkowych, lub zbliżonych, zasobów naturalnych, które doznały uszczerbku, i/lub ich osłabionej użyteczności.

Cel uzupełniających środków zaradczych

1.1.2. W przypadku gdy zasoby naturalne i/lub ich użyteczność nie powrócą do warunków początkowych, zostaną podjęte uzupełniające środki zaradcze. Celem uzupełniających środków zaradczych jest zapewnienie **podobnego** poziomu zasobów naturalnych i/lub ich użyteczności, jaki byłby zapewniony, gdyby stanowisko, które doznało uszczerbku, zostało przywrócone do warunków początkowych, w tym także, gdzie właściwe, na alternatywnym stanowisku. Tam, gdzie to możliwe i właściwe, alternatywne stanowisko powinno być geograficznie powiązane ze stanowiskiem, które doznało uszczerbku, uwzględniając interesy populacji, która poddana jest negatywnym wpływom.

Cel kompensacyjnych środków zaradczych

1.1.3. Kompensacyjne środki zaradcze powinny zostać przeprowadzone w celu zrekompensowania przejściowych strat zasobów naturalnych, i ich użyteczności, do czasu regeneracji. Ta rekompensata obejmuje dodatkową poprawę warunków chronionych siedlisk przyrodniczych i gatunków na stanowisku, które doznało uszczerbku bądź alternatywnym. Nie zawiera rekompensaty finansowej dla obywateli.

1.2. Identyfikacja środków zaradczych

Identyfikacja podstawowych środków zaradczych

1.2.1. Uwzględniane są opcje zawierające działania służące bezpośredniemu przywróceniu **przybliżonych** warunków początkowych zasobów naturalnych i ich użyteczności w skróconych ramach czasowych lub poprzez naturalną regenerację.

Identyfikacja uzupełniających i kompensacyjnych środków zaradczych

1.2.2. Przy określaniu skali uzupełniających i kompensacyjnych środków zaradczych najpierw należy rozważyć wykorzystanie podejścia typu **zastępowanie równoważnymi zasobami lub równoważną użytecznością**. W ramach takiego podejścia rozważane są najpierw działania, które zapewniają zasoby naturalne i/lub ich użyteczność tego samego rodzaju oraz jakość i ilość taką, jak w przypadku zasobów, które doznały uszczerbku. Jeśli nie jest to możliwe, należy wówczas zapewnić alternatywne zasoby naturalne i/lub ich użyteczność. Na przykład obniżenie jakości może być zrekomensowane ilością środków zaradczych.

1.2.3. Jeśli nie jest możliwe wykorzystanie pierwszego podejścia typu zastępowanie równoważnymi zasobami lub równoważną użytecznością, wówczas używane są **alternatywne techniki oceny**. Właściwe władze mogą zalecić metodę, np. **ocenę pieniężną**, w celu określenia zakresu niezbędnych uzupełniających lub kompensujących środków zaradczych. Jeśli ocena utraconych zasobów i/lub użyteczności jest możliwa, zaś ocena zastępczych zasobów naturalnych i/lub użyteczności nie może być przeprowadzona w rozsądnych ramach czasowych czy przy racjonalnych kosztach, wówczas właściwe władze mogą wybrać środki zaradcze, których koszty są równoważne do oszacowanej wartości pieniężnej utraconych zasobów naturalnych i/lub ich użyteczności.

Uzupełniające i kompensacyjne środki zaradcze powinny być tak zaplanowane, aby przewidywały dodatkowe zasoby naturalne i/lub użyteczność w celu odzwierciedlenia preferencji i profilu czasowego środków zaradczych. Na przykład, im dłuższy okres upłynie, zanim zostaną osiągnięte warunki początkowe, tym większa ilość środków zaradczych zostanie podjęta (przy pozostałych czynnikach niezmiennych).

1.3. Wybór opcji środków zaradczych

1.3.1. Należy wybrać racjonalne opcje środków zaradczych, wykorzystując najlepsze dostępne technologie w oparciu o **następujące kryteria**:

- wpływ każdej opcji na zdrowie i bezpieczeństwo publiczne,
- koszt wprowadzenia opcji w życie,
- prawdopodobieństwo skutecznego wprowadzenia każdej opcji w życie,
- zakres, w jakim każda opcja zapobiegnie szkodom w przyszłości, oraz umożliwi uniknięcie dodatkowych szkód wynikających z wprowadzenia opcji w życie,

- zakres, w jakim każda opcja przynosi korzyści każdemu składnikowi zasobu naturalnego i/lub jego użyteczności,
- zakres, w jakim każda z opcji uwzględnia odpowiednie społeczne, gospodarcze i kulturalne zagadnienia oraz inne czynniki specyficzne dla danej społeczności,
- okres czasu potrzebny, aby uzyskać efekty podczas przywracania środowiska do właściwego stanu, po zaistniałej szkodzie,
- zakres, w jakim każda opcja prowadzi do przywracania środowiska do właściwego stanu,
- geograficzne powiązanie ze stanowiskiem, które doznało uszczerbku.

1.3.2. Przy ocenie różnych **zidentyfikowanych opcji środków zaradczych, mogą wybrane podstawowe środki zaradcze, które nie w pełni bądź wolniej przywracają warunki wzorcowe w wodzie, siedliskach przyrodniczych lub wśród gatunków chronionych, które doznały uszczerbku.** Taka decyzja może być podjęta jedynie wówczas, gdy zasoby naturalne i/lub ich użyteczność, które zostały **utracone na pierwotnym stanowisku w wyniku tej decyzji,** zostaną zrekomensowane wzmożonymi działaniami uzupełniającymi lub kompensacyjnymi, aby zapewnić podobny poziom zasobów naturalnych i/lub ich użyteczności do tego, który został utracony. Tak będzie w przypadku, na przykład, gdy równoważne zasoby naturalne i/lub ich użyteczność mogą być zapewnione w innym miejscu po niższych kosztach. Takie dodatkowe środki zaradcze są określane zgodnie z zasadami wymienionymi w sekcji 1.2.2.

1.3.3. Bez względu na zasady określone w sekcji 1.3.2. oraz zgodnie z art. 7 ust. 3, właściwe władze **są uprawnione do podjęcia decyzji o zaniechaniu podejmowania dalszych środków zaradczych,** jeśli:

- a) środki zaradcze dotychczas podjęte gwarantują, że nie ma znaczącego ryzyka wystąpienia negatywnego wpływu na zdrowie ludzi, wodę lub gatunki chronione i siedliska przyrodnicze; oraz
- b) koszty środków zaradczych, które powinny zostać podjęte, aby osiągnąć warunki początkowe lub na zbliżonym poziomie, byłyby nieproporcjonalne do korzyści osiągniętych w środowisku naturalnym.

2. Zarządzenie szkodom dotyczącym powierzchni ziemi

Zostaną podjęte niezbędne środki w celu zapewnienia, że odpowiednie zanieczyszczenia co najmniej zostaną usunięte, skontrolowane, ograniczone, lub zmniejszone, tak aby zanieczyszczony grunt, z uwzględnieniem jego obecnego przeznaczenia lub przyszłego przeznaczenia zatwierdzonego w chwili powstania szkody, w przyszłości nie stwarzał ryzyka negatywnego wpływu na zdrowie ludzi. Występowanie takiego ryzyka oceniane jest za pomocą procedur oceny ryzyka, z uwzględnieniem charakterystyki i użyteczności gleby, typu i stężenia szkodliwych substancji, preparatów, organizmów lub drobnoustrojów, ryzyka przez nie stwarzanego i możliwości rozprzestrzeniania się. Przeznaczenie

gruntów jest ustalane na podstawie przepisów dotyczących tej kwestii lub innych odnośnych przepisów, które mogą obowiązywać w chwili wystąpienia szkody.

Jeśli zmienione zostało przeznaczenie gruntów, zostaną podjęte wszelkie niezbędne środki, aby zapobiec negatywnemu wpływowi na zdrowie ludzkie.

Jeśli brak jest przepisów dotyczących przeznaczenia gruntów lub innych odnośnych przepisów, przeznaczenie określonego obszaru wyznacza charakter obszaru, na którym szkoda wystąpiła, z uwzględnieniem jego przypuszczalnego rozwoju.

Rozważana jest opcja naturalnej regeneracji, to znaczy opcja, w której brak jest bezpośredniej interwencji człowieka.

ZAŁĄCZNIK III

DZIAŁALNOŚĆ

1. Działanie instalacji podlegającej zezwoleniu na podstawie dyrektywy Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotyczącej **zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli** [1]. Oznacza to wszystkie rodzaje działalności wymienione w załączniku I dyrektywy 96/61/WE, z wyjątkiem instalacji lub części instalacji wykorzystywanych do badań, rozwoju i testowania nowych produktów i procesów.

2. Działania związane z **zarządzaniem odpadami, włącznie z gromadzeniem, przewożeniem, odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów oraz odpadów niebezpiecznych, obejmujące nadzór nad takimi działaniami oraz ochronę miejsc unieszkodliwiania, podlegające zezwoleniu lub rejestracji** na podstawie dyrektywy Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów [2] i dyrektywy Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych [3].

Obejmują one między **innymi działalność składowisk** na mocy dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów [4] oraz spalarni na mocy dyrektywy 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2000 r. w **sprawie spalania odpadów** [5].

Do celów niniejszej dyrektywy Państwa Członkowskie mogą zdecydować, że te działania nie obejmują rozprawiania, w związku z zastosowaniami w rolnictwie, osadów ściekowych, pochodzących z oczyszczalni ścieków komunalnych, spełniających zatwierdzone normy.

3. Wszystkie **zrzuty do lądowych wód powierzchniowych**, które wymagają uprzedniego **upoważnienia** na podstawie dyrektywy Rady 76/464/EWG z dnia 4 maja 1976 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty [6].

4. Wszystkie zrzuty substancji do wód gruntowych, wymagające uprzedniego upoważnienia na podstawie dyrektywy Rady 80/68/EWG z dnia 17 grudnia 1979 r. **ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne** [7].

5. Zrzuty bądź **wprowadzanie zanieczyszczeń do wód powierzchniowych lub wód podziemnych wymagające zezwolenia, upoważnienia lub rejestracji** na podstawie dyrektywy 2000/60/WE.

6. **Pozyskiwanie i gromadzenie wody wymagające uprzedniego zezwolenia** na podstawie dyrektywy 2000/60/WE.

7. **Produkcja, wykorzystanie, przechowywanie, przetwarzanie, składowanie, zrzuty do środowiska naturalnego oraz transport miejscowy:**

a) **niebezpiecznych substancji** określonych w art. 2 ust. 2 dyrektywy Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych [8];

b) **niebezpiecznych preparatów** określonych w art. 2 ust. 2 dyrektywy 1999/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 maja 1999 r. odnoszącej się do zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania preparatów niebezpiecznych [9];

c) **środków ochrony roślin** określonych w art. 2 ust. 1 dyrektywy Rady 91/414/EWG z dnia 15 lipca 1991 r. wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin [10];

d) **produktów biobójczych** określonych w art. 2 ust. 1 lit. a) dyrektywy 98/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. dotyczącej wprowadzania do obrotu produktów biobójczych [11].

8. **Transport drogowy, kolejowy, śródlądowymi drogami wodnymi, transport morski lub powietrzny towarów niebezpiecznych lub zanieczyszczających** określonych w załączniku A do dyrektywy Rady 94/55/WE z dnia 21 listopada 1994 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do transportu drogowego towarów niebezpiecznych [12] lub w Załączniku do dyrektywy Rady 96/49/WE z dnia 23 lipca 1996 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do kolejowego transportu towarów niebezpiecznych [13] bądź określonych w dyrektywie Rady 93/75/EWG z dnia 13 września 1993 r. dotyczącej minimalnych wymagań w odniesieniu do statków zdążających do portów Wspólnoty lub je opuszczających i przewożących towary niebezpieczne lub zanieczyszczające [14].

9. **Działanie instalacji** podlegające zatwierdzeniu na podstawie dyrektywy Rady 84/360/EWG z dnia 28 czerwca 1984 r. w sprawie **zwalczania zanieczyszczeń powietrza z zakładów przemysłowych [15]** w odniesieniu do wprowadzania do powietrza wszelkich substancji zanieczyszczających objętych wspomnianą wcześniej dyrektywą.

10. Wszelkiego rodzaju ograniczone stosowania, w tym transport, **obejmujące mikroorganizmy zmodyfikowane genetycznie** określone w dyrektywie Rady 90/219/EWG z dnia 23 kwietnia 1990 r. w sprawie ograniczonego stosowania mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie [16].

11. Wszelkie **umyślne uwalnianie do środowiska naturalnego, transport i wprowadzanie do obrotu organizmów zmodyfikowanych genetycznie określonych w dyrektywie 2001/18/WE** Parlament Europejskiego i Rady [17].

12. **Transgraniczne przesyłanie odpadów** w obrębie, do lub z Unii Europejskiej, wymagające zatwierdzenia lub zabronione w myśl rozporządzenia Rady (EWG) nr 259/93 z dnia 1 lutego 1993 r. w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do Wspólnoty Europejskiej i poza jej obszar [18].

13. Gospodarowanie odpadami wydobywczymi zgodnie z dyrektywą 2006/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego.

ZAŁĄCZNIK IV

MIĘDZYNARODOWE KONWENCJE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 4 UST. 2

- a) Międzynarodowa konwencja z dnia 27 listopada 1992 r. o odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami;
- b) Międzynarodowa konwencja z dnia 27 listopada 1992 r. w sprawie ustanowienia międzynarodowego funduszu odszkodowań za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami;
- c) Międzynarodowa konwencja z dnia 23 marca 2001 r. o odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami bunkrowymi;
- d) Międzynarodowa konwencja z dnia 3 maja 1996 r. w sprawie odpowiedzialności i odszkodowań w związku z przewożeniem niebezpiecznych i szkodliwych substancji drogą morską;
- e) Konwencja z dnia 10 października 1989 r. w sprawie odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane przewozem drogowym, kolejowym i statkami po śródlądowych drogach wodnych towarów niebezpiecznych.

ZAŁĄCZNIK V

MIĘDZYNARODOWE INSTRUMENTY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 4 UST. 4

- a) Konwencja paryska z dnia 29 lipca 1960 r. w sprawie odpowiedzialności stron trzecich w dziedzinie energii jądrowej i dodatkowa Konwencja Brukselska z dnia 31 stycznia 1963 r.;
- b) Konwencja wiedeńska z dnia 21 maja 1963 r. w sprawie odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane energią jądrową;
- c) Konwencji z dnia 12 września 1997 r. w sprawie dodatkowych odszkodowań za szkody spowodowane energią jądrową;
- d) Wspólny protokół z dnia 21 września 1988 r. odnoszący się do stosowania Konwencji wiedeńskiej i Konwencji paryskiej;
- e) Konwencja brukselska z dnia 17 grudnia 1971 r. odnosząca się do odpowiedzialności cywilnej w dziedzinie przewozów materiałów jądrowych drogą morską.

ZAŁĄCZNIK VI

INFORMACJA I DANE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 18 UST. 1

Sprawozdania określone w art. 18 ust. 1 obejmują wykaz szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu oraz odpowiedzialności na mocy niniejszej dyrektywy, wraz z następującymi informacjami i danymi dotyczącymi każdego przypadku:

1. Rodzaj szkody wyrządzonej środowisku naturalnemu, data wystąpienia i/lub wykrycia szkody oraz data rozpoczęcia postępowania na mocy niniejszej dyrektywy.
2. Kod klasyfikacji działalności odpowiedzialnych osób prawnych [1].
3. Czy strony odpowiedzialne lub zidentyfikowane podmioty skorzystały z sądowej procedury odwoławczej (określany jest rodzaj stron wnioskujących i wynik postępowania).
4. Wynik procesu związanego z zarządzeniem szkodom.
5. Data zamknięcia postępowania.

Państwa Członkowskie mogą ujmować w swoich raportach wszelkie inne informacje i dane, które uznają za przydatne do właściwej oceny funkcjonowania niniejszej dyrektywy, na przykład:

1. Koszty poniesione na środki zaradcze i zapobiegawcze zdefiniowane w niniejszej dyrektywie:
 - pokryte bezpośrednio przez strony odpowiedzialne, w przypadku gdy taka informacja jest dostępna,
 - zwrócone ex post facto przez strony odpowiedzialne,

- niezwrócone przez strony odpowiedzialne (należy określić przyczynę, dlaczego koszty nie zostały zwrócone).

2. Wyniki działań wspierających i wprowadzania w życie instrumentów zabezpieczeń finansowych wykorzystywanych zgodnie z niniejszą dyrektywą.

3. Oszacowanie dodatkowych kosztów administracyjnych ponoszonych rocznie przez administrację publiczną na ustanawianie struktur administracyjnych i ich działanie, niezbędnych do wprowadzenia w życie i zapewnienia stosowania niniejszej dyrektywy.

Dziennik Ustaw z 2007 r. Nr 75 poz. 493 z późn. zm.

USTAWA

z dnia 13 kwietnia 2007 r.

o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie¹⁾

(Dz. U. z dnia 26 kwietnia 2007 r.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku.

Art. 2. 1. Przepisy ustawy stosuje się do **bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub do szkody w środowisku:**

1) spowodowanych przez działalność podmiotu korzystającego ze środowiska stwarzającą ryzyko szkody w środowisku;

2) spowodowanych przez inną działalność niż ta, o której mowa w pkt 1, podmiotu korzystającego ze środowiska, jeżeli dotyczą gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych oraz wystąpiły z winy podmiotu korzystającego ze środowiska.

2. Przepisy ustawy stosuje się do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub do szkody w środowisku, wywołanych emisją rozproszoną, pochodzącą z wielu źródeł, gdy jest możliwe ustalenie związku przyczynowego między bezpośrednim zagrożeniem szkodą w środowisku lub szkodą w środowisku a działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska.

Art. 3. 1. **Do działalności stwarzającej ryzyko szkody** w środowisku zalicza się:

1) z zakresu ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 oraz z 2006 r. Nr 144, poz. 1042) - działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, wymagającą uzyskania zezwolenia;

2) z zakresu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, z późn. zm.²⁾) - eksploatację instalacji wymagającą uzyskania:

- a) pozwolenia zintegrowanego,
- b) pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;

3) z zakresu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251):

- a) działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wymagającą uzyskania zezwolenia,
- b) działalność w zakresie zbierania odpadów oraz działalność w zakresie transportu odpadów wymagające uzyskania zezwolenia,
- c) działalność zwolnioną z obowiązku uzyskania odrębnego zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku, unieszkodliwiania, zbierania lub transportu odpadów na podstawie art. 31 tej ustawy,
- d) działalność wymagającą zgłoszenia do rejestru na podstawie art. 33 ust. 5 tej ustawy;

4) z zakresu ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.³⁾) - wymagające uzyskania pozwolenia wodnoprawnego:

- a) wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- b) pobór oraz odprowadzanie wód powierzchniowych lub podziemnych,
- c) retencjonowanie śródlądowych wód powierzchniowych;

5) z zakresu ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2007 r. Nr 36, poz. 233) - zamknięte użycie GMO oraz zamierzone uwolnienie GMO do środowiska, w tym wprowadzanie produktów GMO do obrotu;

6) z zakresu rozporządzenia Rady nr 259/93 z dnia 1 lutego 1993 r. w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie, do Wspólnoty Europejskiej oraz poza jej obszar (Dz. Urz. WE L 30 z 06.02.1993, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 176) - międzynarodowy obrót odpadami.

7) z zakresu ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865) - gospodarowanie odpadami wydobywczymi na podstawie zezwolenia na prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

2. Do działalności stwarzającej ryzyko szkody w środowisku zalicza się również:

1) produkcję, wykorzystanie, przechowywanie, przetwarzanie, składowanie, uwalnianie do środowiska oraz transport:

- a) substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.⁴⁾),
- b) środków ochrony roślin w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 94, z późn. zm.⁵⁾),
- c) produktów biobójczych w rozumieniu ustawy z dnia 13 września 2002 r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 252);

2) transport:

- a) towarów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.⁶⁾),

- b) towarów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 31 marca 2004 r. o przewozie kolejną towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 97, poz. 962, z 2005 r. Nr 141, poz. 1184 oraz z 2006 r. Nr 249, poz. 1834),
- c) materiałów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2006 r. Nr 99, poz. 693),
- d) materiałów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 857).

Art. 4. Przepisów ustawy nie stosuje się:

- 1) jeżeli od emisji lub zdarzenia, które spowodowały bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkodę w środowisku, upłynęło więcej niż 30 lat;
- 2) jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez:
 - a) konflikt zbrojny, działania wojenne, wojnę domową lub powstanie zbrojne,
 - b) katastrofę naturalną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558 i Nr 74, poz. 676 oraz z 2006 r. Nr 50, poz. 360 i Nr 191, poz. 1410),
 - c) działalność, której głównym celem jest obrona narodowa, bezpieczeństwo międzynarodowe lub której celem jest ochrona przed klęską żywiołową.

Art. 5. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) szkód jądrowych w zakresie uregulowanym w ustawie z dnia 29 listopada 2000 r. - Prawo atomowe (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 276);
- 2) gospodarki leśnej prowadzonej zgodnie z zasadami trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, o której mowa w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.⁷⁾).

Art. 6. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) **bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku** - rozumie się przez to **wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia szkody w środowisku w dającej się przewidzieć przyszłości;**
- 2) **chronionych siedliskach przyrodniczych** - rozumie się przez to:
 - a) siedliska przyrodnicze objęte jedną z form ochrony przyrody w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 oraz z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087) lub podlegające ochronie na podstawie art. 33 ust. 2 tej ustawy,
 - b) siedliska przyrodnicze należące do typów siedlisk określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
 - c) siedliska oraz miejsca rozrodu gatunków chronionych,
 - d) miejsca lęgu, pierzenia i zimowania ptaków wędrownych oraz miejsca ich zatrzymywania się wzdłuż tras wędrówek;
- 3) **działaniach naprawczych** - rozumie się przez to wszelkie działania, w tym działania ograniczające lub tymczasowe, podejmowane w celu naprawy lub zastąpienia w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji, które uległy szkodzie, w szczególności oczyszczanie gleby i

wody, przywracanie naturalnego ukształtowania terenu, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, reintrodukcję zniszczonych gatunków, prowadzące do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz przywracania równowagi przyrodniczej i walorów krajobrazowych na danym terenie;

4) **działaniach zapobiegawczych** - rozumie się przez to działania podejmowane w związku ze zdarzeniem, działaniem lub zaniechaniem powodującym bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku, w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia szkody, w szczególności wyeliminowanie lub ograniczenie emisji;

5) **emisji** - rozumie się przez to wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi:

- a) substancje oraz ich mieszaniny lub roztwory,
- b) energie, takie jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne,
- c) organizmy lub mikroorganizmy;

6) **funkcjach elementów przyrodniczych** - rozumie się przez to przydatność gatunków chronionych, chronionych siedlisk przyrodniczych, wody lub powierzchni ziemi dla innych elementów przyrodniczych lub ludzi;

7) **gatunkach chronionych** - rozumie się przez to:

- a) gatunki objęte ochroną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- b) gatunki ptaków wędrownych;

8) **naprawie elementów przyrodniczych**, która obejmuje również naturalną regenerację - rozumie się przez to:

- a) w odniesieniu do gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych - przywrócenie środowiska, elementów przyrodniczych lub ich funkcji do stanu początkowego oraz usunięcie zagrożenia dla zdrowia ludzi,
- b) w odniesieniu do wód - przywrócenie środowiska, elementów przyrodniczych lub ich funkcji do stanu początkowego oraz usunięcie zagrożenia dla zdrowia ludzi,
- c) w odniesieniu do powierzchni ziemi - usunięcie zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym przywrócenie do stanu zgodnego ze standardami jakości gleby i ziemi, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;

9) **podmiocie korzystającym ze środowiska** - rozumie się przez to podmiot korzystający ze środowiska w rozumieniu art. 3 pkt 20 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, prowadzący działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku lub inną działalność, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, powodującą bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkodę w środowisku;

10) **stanie początkowym** - rozumie się przez to stan i funkcje środowiska oraz poszczególnych elementów przyrodniczych przed wystąpieniem szkody w środowisku, oszacowane na podstawie dostępnych informacji; w przypadku szkody w powierzchni ziemi rozumie się przez to stan zgodny ze standardami jakości gleby i ziemi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;

11) **szkodzie w środowisku** - rozumie się przez to negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:

a) w **gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych**, mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych, z tym że szkoda w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych nie obejmuje uprzednio zidentyfikowanego negatywnego wpływu wynikającego z działania podmiotu korzystającego ze środowiska zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub zgodnie z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

b) w **wodach**, mającą znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód,

c) w **powierzchni ziemi**, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi;

12) władającym powierzchnią ziemi - rozumie się przez to podmiot, o którym mowa w art. 3 pkt 44 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

Art. 7. 1. Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku jest **wojewoda**.

2. Jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku wystąpiły na obszarze dwóch lub więcej województw, właściwy jest wojewoda, który pierwszy powziął informację o ich wystąpieniu.

3. Wojewoda, o którym mowa w ust. 2, podejmuje działania w porozumieniu z wojewodą, na którego obszarze działania wystąpiło bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku.

Art. 8. W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, spowodowanych przez działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku, o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5, organem ochrony środowiska właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku jest **minister właściwy do spraw środowiska**.

Rozdział 2

Działania zapobiegawcze i naprawcze

Art. 9. 1. W przypadku **wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą** w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany **niezwłocznie podjąć działania zapobiegawcze**.

2. W przypadku **wystąpienia** szkody w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do:

1) **podjęcia działań** w celu **ograniczenia** szkody w środowisku, **zapobieżenia** kolejnym szkodom i negatywnym skutkom dla zdrowia ludzi lub dalszemu osłabieniu funkcji elementów przyrodniczych, w tym natychmiastowego skontrolowania, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia w inny sposób zanieczyszczeń lub innych szkodliwych czynników;

2) **podjęcia działań naprawczych**.

Art. 10. Minister właściwy do spraw środowiska, kierując się potrzebą zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony środowiska, określi, w drodze rozporządzenia, **kryteria** oceny, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku.

Art. 11. 1. Jeżeli bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku nie zostało zażegnane, mimo przeprowadzenia działań zapobiegawczych, lub wystąpiła szkoda w środowisku, podmiot korzystający ze środowiska jest **obowiązany niezwłocznie zgłosić ten fakt organowi ochrony środowiska i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.**

2. **Zgłoszenie**, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę podmiotu korzystającego ze środowiska oraz jego adres zamieszkania albo adres siedziby;
- 2) określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) - w przypadku wykonywania tej działalności;
- 3) określenie rodzaju, opis, wskazanie miejsca i datę wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku;
- 4) opis działań zapobiegawczych i naprawczych podjętych do chwili zgłoszenia.

3. Podmiot korzystający ze środowiska, na każde żądanie organu ochrony środowiska, jest obowiązany niezwłocznie **udzielić informacji** o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkodzie w środowisku, także jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że takie zagrożenie lub taka szkoda wystąpiły.

Art. 12. 1. Jeżeli bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez więcej niż jeden podmiot korzystający ze środowiska, odpowiedzialność tych podmiotów za podejmowanie działań zapobiegawczych i naprawczych jest **solidarna.**

2. Jeżeli bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane **za zgodą lub wiedzą władającego powierzchnią ziemi**, jest on obowiązany do podejmowania działań zapobiegawczych i naprawczych solidarnie z podmiotem korzystającym ze środowiska, który je spowodował.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli władający powierzchnią ziemi niezwłocznie po uzyskaniu wiedzy o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkodzie w środowisku dokonał zgłoszenia na podstawie art. 24.

Art. 13. 1. Podmiot korzystający ze środowiska **uzgadnia warunki przeprowadzenia działań naprawczych** z organem ochrony środowiska.

2. **Wniosek** o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych **zawiera** informacje na temat:

- 1) obszaru wymagającego podjęcia działań naprawczych;
- 2) funkcji pełnionych przez obszar wymagający działań naprawczych;
- 3) początkowego stanu środowiska na danym terenie;
- 4) aktualnego stanu środowiska na danym terenie;
- 5) planowanego zakresu i sposobu przeprowadzenia działań naprawczych oraz planowanego terminu ich rozpoczęcia i zakończenia.

3. Uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych następuje w drodze **decyzji** określającej:

- 1) stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko;
- 2) zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych;
- 3) termin rozpoczęcia i zakończenia działań naprawczych.

4. W decyzji, o której mowa w ust. 3, w przypadku wystąpienia więcej niż jednej szkody w środowisku, w taki sposób, że nie można zapewnić jednoczesnego podjęcia działań naprawczych w odniesieniu do wszystkich tych szkód, organ ochrony środowiska może określić, w odniesieniu do których szkód należy podjąć działania naprawcze w pierwszej kolejności.

5. Ustalając kolejność podejmowania działań naprawczych, organ ochrony środowiska kieruje się charakterem, zasięgiem i rozmiarem poszczególnych szkód w środowisku oraz zagrożeniem dla zdrowia ludzi, a także możliwością naturalnej naprawy elementów przyrodniczych na obszarze, na którym szkoda w środowisku wystąpiła.

6. Organ ochrony środowiska wydaje decyzję, o której mowa w ust. 3, po zasięgnięciu **opinii**:

- 1) dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej - w odniesieniu do szkody w wodach;
- 2) dyrektora urzędu morskiego - w odniesieniu do szkody w środowisku na obszarach morskich;
- 3) dyrektora okręgowego urzędu górniczego - w odniesieniu do szkody w środowisku spowodowanych ruchem zakładu górniczego;
- 4) dyrektora regionalnej dykcji Lasów Państwowych - w odniesieniu do szkody w środowisku na obszarach, na których występują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa;
- 5) dyrektora parku narodowego - w odniesieniu do szkody w środowisku na obszarze parku narodowego;
- 6) organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej - w odniesieniu do szkody w środowisku w strefach ochronnych i ujęciach wody przeznaczonej do spożycia oraz wody w kąpieliskach.

7. Przepisów ust. 1-6 nie stosuje się w przypadku prowadzenia działań ratowniczych.

Art. 14. Minister właściwy do spraw środowiska, uwzględniając wpływ podejmowanych działań na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, potrzebę minimalizacji kosztów tych działań, możliwość osiągnięcia celów naprawy i przeciwdziałania przyszłym szkodom lub pogłębianiu szkód istniejących oraz wpływ działań naprawczych na stan elementów przyrodniczych lub ich funkcje, określi, w drodze rozporządzenia, **rodzaje działań naprawczych oraz warunki i sposób prowadzenia działań naprawczych.**

Art. 15. 1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie podejmie działań zapobiegawczych i naprawczych, organ ochrony środowiska, w drodze decyzji, **nakłada na niego obowiązek przeprowadzenia tych działań.**

2. W **decyzji**, o której mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska **określa**:

- 1) zakres i sposób przeprowadzenia działań zapobiegawczych, w tym czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko;
- 2) stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko;
- 3) zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych;
- 4) termin wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przy wydawaniu decyzji, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 13 ust. 6.
4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów art. 362 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.

Art. 16. Organ ochrony środowiska **podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze, jeżeli:**

- 1) podmiot korzystający ze środowiska nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna;
- 2) z uwagi na zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku jest konieczne natychmiastowe podjęcie tych działań.

Art. 17. 1. Jeżeli organ ochrony środowiska podejmuje działania, o których mowa w art. 16, **władający powierzchnią ziemi** jest obowiązany umożliwić prowadzenie działań zapobiegawczych i naprawczych z zachowaniem warunków określonych w decyzji, o której mowa w ust. 2, a także prowadzenie badań związanych z oceną szkody w środowisku.

2. Organ ochrony środowiska, w celu prowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, określa, w drodze **decyzji**, zakres udostępnienia powierzchni ziemi przez władającego powierzchnią ziemi oraz zakres i sposób przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz termin ich rozpoczęcia i zakończenia.

3. Postępowanie w sprawie wydania decyzji, o której mowa w ust. 2, wszczyna się z urzędu.

4. Jeżeli bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku wystąpiły na terenie, do którego podmiot korzystający ze środowiska nie posiada tytułu prawnego, władający powierzchnią ziemi jest obowiązany umożliwić prowadzenie działań zapobiegawczych i naprawczych z zachowaniem warunków określonych odpowiednio w decyzji, o której mowa w art. 13 ust. 3, lub w decyzji, o której mowa w art. 15 ust. 1, a także prowadzenie badań związanych z oceną szkody w środowisku.

5. Przepisów ust. 1-4 nie stosuje się w przypadku prowadzenia działań ratowniczych.

Art. 18. 1. Władającemu powierzchnią ziemi za szkody, jakie poniósł w wyniku działań, o których mowa w art. 16 pkt 1, przysługuje **odszkodowanie** od organu ochrony środowiska. W przypadku działań, o których mowa w art. 16 pkt 2 i w art. 17 ust. 4, odszkodowanie przysługuje od podmiotu korzystającego ze środowiska.

2. Na żądanie władającego powierzchnią ziemi organ ochrony środowiska ustala wysokość odszkodowania w drodze decyzji; decyzja jest ostateczna.

3. Przed wydaniem decyzji, o której mowa w ust. 2, organ ochrony środowiska może zasięgnąć opinii rzeczoznawcy majątkowego.

4. Strona niezadowolona z przyznanego odszkodowania może wnieść powództwo do sądu powszechnego. Powództwo przysługuje także w przypadku niewydania decyzji przez właściwy organ ochrony środowiska w terminie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia żądania, o którym mowa w ust. 2.

5. Wniesienie powództwa nie wstrzymuje wykonania decyzji, o której mowa w ust. 2.

Art. 19. Podmiot korzystający ze środowiska, obowiązany do przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, **informuje organ ochrony środowiska o ich zakończeniu.**

Art. 20. 1. Na obszarze, na którym występuje bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku, organ ochrony środowiska może, w drodze **decyzji**, nałożyć na podmiot korzystający ze środowiska prowadzący działalność stwarzającą ryzyko szkody w środowisku, która jest przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, **obowiązek prowadzenia pomiarów zawartości substancji w glebie, ziemi lub wodzie lub monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej.**

2. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany przechowywać wyniki pomiarów oraz dane z monitoringu przez okres 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, którego dotyczą te wyniki i dane, oraz przedkładać je organowi ochrony środowiska na jego żądanie.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska określa:

- 1) zakres pomiarów;
- 2) metodykę prowadzenia pomiarów;
- 3) termin i formę przedkładania wyników pomiarów organowi ochrony środowiska;
- 4) w przypadku gdy bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez działalność więcej niż jednego podmiotu korzystającego ze środowiska - podział obowiązków między tymi podmiotami.

4. Podmiot korzystający ze środowiska zapewnia wykonanie pomiarów, o których mowa w ust. 1, przez akredytowane laboratorium w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2087, z późn. zm.⁸⁾), w zakresie badań, do których wykonywania jest obowiązany.

5. Podmiot korzystający ze środowiska, posiadający certyfikat systemu zarządzania jakością, może wykonywać pomiary, o których mowa w ust. 1, we własnym laboratorium, pod warunkiem że laboratorium to jest również objęte systemem zarządzania jakością.

6. W przypadkach, o których mowa w art. 16, jeżeli organ ochrony środowiska stwierdzi taką potrzebę, pomiary lub monitoring, o których mowa w ust. 1, wykonuje wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Rozdział 3

Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych

Art. 21. Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych oznaczają uzasadnione koszty związane z koniecznością zapewnienia właściwego i efektywnego przeprowadzenia tych działań, w tym koszty:

- 1) gromadzenia danych i oceny bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku;
- 2) opracowania i oceny projektów działań zapobiegawczych lub naprawczych, w tym projektów alternatywnych;
- 3) przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 4) postępowania administracyjnego;
- 5) postępowania sądowego;
- 6) egzekucji;
- 7) nadzoru i monitoringu;

8) odszkodowań, o których mowa w art. 18 ust. 1.

Art. 22. 1. Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi **podmiot korzystający ze środowiska**.

2. Podmiot korzystający ze środowiska **nie ponosi** kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych, jeżeli **wykaże**, że bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku:

1) zostały spowodowane przez inny wskazany podmiot oraz wystąpiły mimo zastosowania przez podmiot korzystający ze środowiska właściwych środków bezpieczeństwa;

2) powstały na skutek podporządkowania się nakazowi wydanemu przez organ administracji publicznej, chyba że nakaz ten wynikał z emisji lub zdarzenia spowodowanego własną działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska.

3. Podmiot korzystający ze środowiska, który podjął działania zapobiegawcze lub naprawcze w odniesieniu do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, może wystąpić z roszczeniem o zwrot kosztów poczynionych na ten cel:

1) do sprawcy bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku - w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1;

2) do organu administracji publicznej - w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

4. Do roszczenia, o którym mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego.

Art. 23. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 16, organ ochrony środowiska żąda od podmiotu korzystającego ze środowiska **zwrotu poniesionych przez siebie kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych**.

2. Organ ochrony środowiska może odstąpić od żądania zwrotu całości lub części kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, jeżeli:

1) podmiot korzystający ze środowiska nie został zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna;

2) koszt postępowania egzekucyjnego jest wyższy niż kwota możliwa do odzyskania.

3. Roszczenia względem podmiotu korzystającego ze środowiska o zwrot kosztów z tytułu przeprowadzonych przez organ ochrony środowiska działań zapobiegawczych lub naprawczych przedawniają się z upływem 5 lat od dnia zakończenia tych działań lub ustalenia sprawcy bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

4. Obowiązek poniesienia kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, ich wysokość oraz sposób uiszczenia **określa, w drodze decyzji**, organ ochrony środowiska.

5. Do należności z tytułu obowiązku uiszczenia kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.⁹⁾), z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują organowi ochrony środowiska.

Rozdział 4

Zgłaszanie bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku oraz zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych

Art. 24. 1. Organ ochrony środowiska jest obowiązany przyjąć od każdego zgłoszenie o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

2. Jeżeli zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku dotyczy **środowiska jako dobra wspólnego**, zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, może dokonać organ administracji publicznej albo **organizacja ekologiczna.**

3. **Zgłoszenie**, o którym mowa w ust. 1 i 2, zawiera:

1) **imię i nazwisko albo nazwę podmiotu zgłaszającego bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, jego adres zamieszkania albo adres siedziby;**

2) **określenie rodzaju, opis, wskazanie miejsca i datę wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.**

4. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, powinno **w miarę możliwości zawierać dokumentację potwierdzającą wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku lub wskazanie odpowiedzialnego podmiotu korzystającego ze środowiska.**

5. Organ ochrony środowiska, uznając za uzasadnione zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, **postanawia o wszczęciu postępowania** w sprawie wydania **decyzji**, o której mowa w art. 15 ust. 1, albo w przypadkach, o których mowa w art. 16, podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze; art. 17 stosuje się odpowiednio.

6. Podmioty, o których mowa w ust. 2, które dokonały zgłoszenia, mają prawo uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony.

7. Organ ochrony środowiska odmawia wszczęcia postępowania w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie.

Art. 25. 1. Organ ochrony środowiska po otrzymaniu zgłoszenia, o którym mowa w art. 11 ust. 1 lub art. 24 ust. 1 i 2, przekazuje niezwłocznie Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska kopię tego zgłoszenia.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli organ ochrony środowiska wydał postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, o którym mowa w art. 24 ust. 7.

Art. 26. 1. Po otrzymaniu od podmiotu korzystającego ze środowiska informacji o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych, o której mowa w art. 19, albo po zakończeniu prowadzonych przez organ ochrony środowiska działań zapobiegawczych lub naprawczych organ ochrony środowiska przekazuje Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska zgłoszenie o zakończeniu tych działań.

2. Zgłoszenie o zakończeniu działań zapobiegawczych lub naprawczych zawiera:

1) **określenie rodzaju, opis, wskazanie miejsca i datę wystąpienia lub wykrycia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku;**

2) **imię i nazwisko albo nazwę, adres zamieszkania albo adres siedziby oraz określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), podmiotu**

korzystającego ze środowiska, którego działalność była przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, jeżeli został on zidentyfikowany;

- 3) datę wszczęcia postępowania w danej sprawie;
- 4) kopie wydanych w danej sprawie decyzji;
- 5) informacje o odwołaniach od decyzji, o których mowa w pkt 4, w tym wskazanie podmiotu odwołującego się od decyzji, organu, do którego wniesiono odwołanie, przyczyn odwołania, treści i daty rozstrzygnięcia;
- 6) datę zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 7) opis przeprowadzonych działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz osiągniętego efektu ekologicznego.

3. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 2, może również zawierać:

- 1) wskazanie źródła finansowania kosztów działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 2) informację o bezpośrednim pokryciu kosztów przez stronę odpowiedzialną;
- 3) informację o pełnym albo częściowym odzyskaniu kosztów od strony odpowiedzialnej w wyniku postępowania egzekucyjnego;
- 4) informację o pełnym albo częściowym odzyskaniu kosztów ze środków zabezpieczenia finansowego podmiotu korzystającego ze środowiska;
- 5) informację o przyczynie nieodzyskania całości albo części kosztów.

4. W przypadku gdy w chwili zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych trwa jeszcze postępowanie egzekucyjne w celu odzyskania kosztów od strony odpowiedzialnej, informacja o wynikach tego postępowania powinna zostać przekazana do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska po jego zakończeniu.

Rozdział 5

Postępowanie w przypadku bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku o charakterze transgranicznym

Art. 27. Po uzyskaniu informacji o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, które zostały spowodowane przez podmiot korzystający ze środowiska działający na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, organ ochrony środowiska może, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw środowiska, wystąpić do tego państwa z wnioskiem o:

- 1) podjęcie działań zapobiegawczych lub naprawczych;
- 2) zwrot poniesionych kosztów przeprowadzonych działań zapobiegawczych lub naprawczych.

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 28. 1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 9, nie podejmuje działań zapobiegawczych lub naprawczych,

podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto, będąc obowiązany na podstawie art. 11, nie zgłasza do organu ochrony środowiska i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

Art. 29. 1. Kto, będąc obowiązany do uzgodnienia z organem ochrony środowiska warunków przeprowadzenia działań naprawczych na podstawie art. 13 ust. 1, nie spełnia tego obowiązku albo prowadzi te działania wbrew uzgodnionym warunkom, podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto uniemożliwia prowadzenie działań zapobiegawczych lub naprawczych zgodnie z obowiązkami określonymi w art. 17 ust. 1 i 4.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 30. W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287) po rozdziale 4 dodaje się rozdział 4a w brzmieniu:

"Rozdział 4a

Wykonywanie zadań w zakresie szkód w środowisku

Art. 28a. 1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493), które wystąpiły na terenie kraju.

2. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi w formie elektronicznej.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, biorąc pod uwagę zakres informacji wymagany do sporządzania raportów dla Komisji Europejskiej dotyczących doświadczeń nabytych podczas stosowania przepisów w zakresie odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku oraz potrzebę zapewnienia dostępu do informacji o środowisku, określi, w drodze rozporządzenia, zakres informacji, które powinny być zawarte w rejestrze, o którym mowa w ust. 1, sposób prowadzenia rejestru oraz sposób udostępniania danych zawartych w rejestrze.

Art. 28b. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przygotowuje i przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska, w terminie do końca lutego każdego roku, zbiorczą informację na temat zawartości rejestru, o którym mowa w art. 28a ust. 1, za rok poprzedni.

Art. 28c. W przypadku stwierdzenia, że zgłoszone przez organ ochrony środowiska bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku mogą mieć skutki na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Główny Inspektor Ochrony Środowiska niezwłocznie zawiadamia właściwy organ państwa, na którego terytorium skutki te mogą wystąpić.

Art. 28d. Główny Inspektor Ochrony Środowiska po uzyskaniu informacji o bezpośrednim zagrożeniu szkodą w środowisku lub szkodzie w środowisku, które zostały spowodowane na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a których skutki mogą oddziaływać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy organ ochrony środowiska, o którym mowa w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

Art. 28e. Przepisów art. 28c i 28d nie stosuje się do poważnych awarii przemysłowych w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska."

Art. 31. W ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, z 2005 r. Nr 175, poz. 1462 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 63) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3:

a) w ust. 1 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

"5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.",

b) w ust. 2 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

"5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.";

2) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

"Art. 22a. 1. Przepisów art. 20 i 22 nie stosuje się do rekultywacji gruntów, które zostały zanieczyszczone substancjami, preparatami, organizmami lub mikroorganizmami.

2. Do rekultywacji gruntów, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493)."

Art. 32. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, z późn. zm.¹⁰⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 2 pkt 1 i 1a otrzymują brzmienie:

"1) obowiązku posiadania pozwolenia,

1a) wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu,";

2) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

"Art. 7a. Do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku i do szkody w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493) stosuje się przepisy tej ustawy.";

3) w art. 19 w ust. 2:

a) uchyla się pkt 11,

b) pkt 28 otrzymuje brzmienie:

"28) z zakresu ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 i Nr 75, poz. 493) - rejestry poważnych awarii oraz rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku,";

c) w pkt 32 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 33 w brzmieniu:

"33) z zakresu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie:

a) wnioski o wydanie decyzji oraz decyzje, o których mowa w art. 14 ust. 3, w art. 16 ust. 1 oraz w art. 18 ust. 2 tej ustawy,

b) postanowienia, o których mowa w art. 25 ust. 7 tej ustawy.";

4) uchyla się art. 102;

5) w art. 103 uchyla się ust. 1 i 2;

6) uchyla się art. 106-108;

7) uchyla się art. 110;

8) uchyla się art. 111;

9) w art. 178 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów, wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 175 ust. 1-3, lub obowiązki nałożone w trybie art. 56 ust. 4 pkt 1 lub art. 95 ust. 1, jeżeli przeprowadzone kontrole poziomów substancji lub energii w środowisku, które są emitowane w związku z eksploatacją obiektu, dowodzą przekraczania standardów jakości środowiska; do wyników przeprowadzonych pomiarów stosuje się odpowiednio przepis art. 147 ust. 6.";

10) w art. 187:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

"1. Jeżeli przemawia za tym szczególnie ważny interes społeczny związany z ochroną środowiska, a w szczególności z zagrożeniem pogorszeniem stanu środowiska w znacznych rozmiarach, w pozwoleniu, o którym mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1-4, może być ustanowione zabezpieczenie roszczeń z tytułu wystąpienia negatywnych skutków w środowisku oraz szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.

2. Zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, może mieć formę depozytu, gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej lub polisy ubezpieczeniowej.",

b) dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

"5. Minister właściwy do spraw środowiska, uwzględniając rodzaj i skalę działalności prowadzonej w instalacjach oraz związane z tym prawdopodobieństwo wystąpienia i rozmiary potencjalnych szkód w środowisku oraz kierując się potrzebą zapewnienia pokrycia kosztów działań naprawczych w przypadku wystąpienia szkody w środowisku, może określić, w drodze rozporządzenia, rodzaje instalacji, w których zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zostać ustanowione.

6. Minister właściwy do spraw środowiska, biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo wystąpienia i rozmiary potencjalnych szkód w środowisku oraz kierując się potrzebą zapewnienia pokrycia kosztów działań naprawczych w przypadku wystąpienia szkody w środowisku, może określić, w drodze rozporządzenia, metody określania wysokości zabezpieczenia roszczeń, w zależności od rodzaju prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska działalności, wielkości produkcji i parametrów technicznych instalacji.";

11) uchyla się art. 335;

12) art. 336 otrzymuje brzmienie:

"Art. 336. Kto używa do prac ziemnych glebę lub ziemię, która przekracza standardy jakości określone na podstawie art. 105,

podlega karze grzywny.";

13) uchyla się art. 337;

14) w art. 378 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach, o których mowa w art. 48 ust. 2 pkt 1, art. 51 ust. 3 pkt 1, art. 115a ust. 1, art. 149, art. 150, art. 152 ust. 1, art. 154 ust. 1, art. 178, art. 183, art. 237 i art. 362 ust. 1 i 3, jest starosta."

Art. 33. W ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.¹¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 92 w ust. 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 16 w brzmieniu:

"16) opiniowanie, w odniesieniu do bezpośrednich zagrożeń szkodą w wodach i szkody w wodach, decyzji, o których mowa w art. 14 ust. 3 oraz art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493).";

2) w art. 185 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

"2. Do zapobiegania szkodom w wodach i naprawy szkód w wodach w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie stosuje się przepisy tej ustawy."

Art. 34. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 oraz z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087) w art. 5 pkt 24 i 25 otrzymują brzmienie:

"24) **właściwy stan ochrony gatunku** - sumę oddziaływań na gatunek, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało;

25) **właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego** - sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony;"

Rozdział 8

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 35. 1. Do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub do szkody w środowisku, które zaistniały przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynikały z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do szkód w środowisku dotyczących powierzchni ziemi wyrządzonych przed dniem 30 kwietnia 2007 r. stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 32, w brzmieniu dotychczasowym, z tym że organem właściwym jest wojewoda.

Art. 36. Starostowie niezwłocznie po wejściu w życie ustawy prześlą właściwym wojewodom:

- 1) akta spraw dotyczących rekultywacji zanieczyszczonej gleby lub ziemi wraz z pełną posiadaną dokumentacją;
- 2) rejestry, o których mowa w art. 110 ustawy zmienianej w art. 32 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 37. Rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku, obejmujący wszystkie zgłoszone od dnia 30 kwietnia 2007 r. przypadki wystąpienia bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku, uruchamia się do dnia 30 kwietnia 2008 r.

Art. 38. Główny Inspektor Ochrony Środowiska przekaze ministrowi właściwemu do spraw środowiska zbiorczą informację na temat zawartości rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku za rok 2007 do dnia 31 grudnia 2008 r.

Art. 39. Ustawa wchodzi w życie z dniem 30 kwietnia 2007 r.

¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz. Urz. UE L 143/56 z 30.04.2004, str. 56; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 357).

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 103 poz. 664

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 4 czerwca 2008 r.

w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia²⁾

(Dz. U. z dnia 16 czerwca 2008 r.)

Na podstawie art. 14 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się następujące rodzaje **działań naprawczych** prowadzonych w przypadku szkody w środowisku w gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych lub w wodach:

- 1) **podstawowe**;
- 2) **uzupełniające**;
- 3) **kompensacyjne**.

§ 2. 1. **Podstawowe** działania naprawcze prowadzi się w pierwszej kolejności.

2. Podstawowe działania naprawcze powinny spowodować przywrócenie stanu początkowego albo przybliżonego do stanu początkowego, w możliwie najkrótszym czasie, z zastrzeżeniem § 6.

§ 3. 1. Jeżeli podstawowe działania naprawcze nie doprowadziły lub mogą nie doprowadzić do przywrócenia stanu początkowego albo przybliżonego do stanu początkowego, podejmuje się uzupełniające działania naprawcze.

2. **Uzupełniające** działania naprawcze prowadzi się w sposób zapewniający osiągnięcie podobnego stanu elementów przyrodniczych lub ich funkcji, jaki byłby zapewniony, gdyby elementy przyrodnicze lub ich funkcje, które uległy szkodzie w środowisku, zostały przywrócone do stanu początkowego albo przybliżonego do stanu początkowego.

§ 4. 1. Jeżeli do chwili osiągnięcia pełnego efektu podstawowych lub uzupełniających działań naprawczych elementy przyrodnicze nie spełniają swoich funkcji lub nie są użyteczne dla innych elementów przyrodniczych lub dla ludzi, oprócz podstawowych lub uzupełniających działań naprawczych, prowadzi się kompensacyjne działania naprawcze.

2. **Kompensacyjne** działania naprawcze prowadzi się w sposób zapewniający zrekompensowanie powstałych strat w okresie od chwili wystąpienia szkody w środowisku do przywrócenia stanu początkowego albo przybliżonego do stanu początkowego, albo do osiągnięcia podobnego stanu elementów przyrodniczych lub ich funkcji.

3. Kompensacyjne działania naprawcze powinny spowodować, wykraczającą poza przywrócenie do stanu początkowego albo przybliżonego do stanu początkowego, albo wykraczającą poza osiągnięcie podobnego stanu elementów przyrodniczych lub ich funkcji, poprawę stanu elementów przyrodniczych lub ich funkcji.

§ 5. 1. W przypadku szkody w środowisku w gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych lub w wodach, **w sposobie prowadzenia działań naprawczych uwzględnia się:**

- 1) wpływ działań naprawczych na zdrowie ludzi i bezpieczeństwo publiczne;
- 2) koszt prowadzenia działań naprawczych;
- 3) prawdopodobieństwo uzyskania zakładanych efektów działań naprawczych;
- 4) stopień, w jakim działania naprawcze będą zapobiegały wystąpieniu szkód w środowisku w przyszłości;
- 5) ryzyko wystąpienia dodatkowych szkód w środowisku będących wynikiem działań naprawczych;
- 6) stopień, w jakim działania naprawcze przyniosą poprawę stanu poszczególnych elementów przyrodniczych lub ich funkcji;

- 7) stopień, w jakim działania naprawcze uwzględniają charakterystykę społeczną, gospodarczą danego terenu;
- 8) okres, po upływie którego prowadzone działania naprawcze zaczną przynosić zakładane efekty, a także trwałość tych efektów;
- 9) stopień, w jakim działania naprawcze przyczynią się do przywrócenia środowiska do stanu początkowego albo przybliżonego do stanu początkowego;
- 10) geograficzne powiązanie miejsca odbudowy utraconych elementów przyrodniczych lub ich funkcji z miejscem wystąpienia szkody w środowisku, mając na uwadze największe korzyści dla elementów przyrodniczych lub ich funkcji, które doznały szkody w środowisku.

2. Prowadząc działania naprawcze, uwzględnia się:

- 1) najlepsze dostępne techniki;
 - 2) możliwość wykorzystania naturalnej regeneracji elementów przyrodniczych, jeżeli przynosi ona największe korzyści dla środowiska.
3. W sposobie prowadzenia uzupełniających lub kompensacyjnych działań naprawczych jest możliwe zastępowanie elementów przyrodniczych lub ich funkcji równoważnymi pod względem jakości i ilości elementami przyrodniczymi lub ich funkcjami w innym miejscu niż miejsce wystąpienia szkody w środowisku, jeżeli przy równoważnym efekcie koszty przeprowadzenia tych działań będą znacząco mniejsze.
4. Jeżeli osiągnięcie podobnego stanu elementów przyrodniczych lub ich funkcji, o którym mowa w § 3 ust. 2, albo zrekompensowanie powstałych strat, o których mowa w § 4 ust. 2, w miejscu wystąpienia szkody w środowisku nie jest możliwe, utracone elementy przyrodnicze lub ich funkcje odbudowuje się w innym miejscu.

§ 6. Jeżeli dokonano wyboru **podstawowych** działań naprawczych, które nie w pełni lub wolniej przywracają stan początkowy elementów przyrodniczych lub ich funkcji, to powinny zostać podjęte w sposób wzmożony uzupełniające lub kompensacyjne działania naprawcze, które zapewnią podobny do początkowego stan tych elementów przyrodniczych lub ich funkcji.

§ 7. 1. Uzupełniające lub kompensacyjne działania naprawcze prowadzi się, uwzględniając w pierwszej kolejności zastępowanie elementów przyrodniczych lub ich funkcji, które uległy szkodzie w środowisku, równoważnymi pod względem jakości i ilości elementami przyrodniczymi lub ich funkcjami.

2. Jeżeli zastąpienie elementów przyrodniczych lub ich funkcji nie jest możliwe w sposób, o którym mowa w ust. 1, uzupełniające lub kompensacyjne działania naprawcze prowadzi się, uwzględniając zastępowanie elementów przyrodniczych lub ich funkcji innymi (alternatywnymi) elementami przyrodniczymi lub ich funkcjami. W takim przypadku obniżenie jakości elementów przyrodniczych lub ich funkcji rekompensuje się ich ilością.

3. W sposobie prowadzenia uzupełniających lub kompensacyjnych działań naprawczych tworzących dodatkowe elementy przyrodnicze lub ich funkcje uwzględnia się specyfikę tych działań oraz czas, jaki jest niezbędny do osiągnięcia efektu tych działań.

§ 8. 1. Określa się następujące rodzaje działań naprawczych prowadzonych w przypadku szkody w środowisku w **powierzchni ziemi**:

- 1) usunięcie bieżącego lub przyszłego zagrożenia dla zdrowia ludzi;
- 2) **przywrócenie jakości gleb i ziemi do stanu wymaganego standardami**, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150).

2. W sposobie prowadzenia działań naprawczych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oceniając zagrożenie dla zdrowia ludzi, **uwzględnia się odpowiednio**:

- 1) właściwości i funkcje gleby;
- 2) przeznaczenie terenu ustalone zgodnie z przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym; w przypadku jego braku - faktyczny sposób wykorzystania terenu;
- 3) decyzje o ustaleniu lokalizacji drogi, o których mowa w ustawie z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. Nr 80, poz. 721, z późn. zm.³⁾);
- 4) decyzje o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej, o których mowa w ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94, Nr 176, poz. 1238 i Nr 191, poz. 1374 oraz z 2008 r. Nr 59, poz. 359);
- 5) rodzaj i poziom koncentracji szkodliwych substancji, preparatów, organizmów lub mikroorganizmów, stwarzane przez nie zagrożenie i możliwość ich rozprzestrzeniania się.

3. W sposobie prowadzenia działań naprawczych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, uwzględnia się przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. **w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi** (Dz. U. Nr 165, poz. 1359).

4. Prowadząc działania naprawcze, uwzględnia się możliwość wykorzystania naturalnej regeneracji elementów przyrodniczych, jeżeli przynosi ona największe korzyści dla środowiska.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej - środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 216, poz. 1606).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia załącznika II dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz. Urz. UE L 143 z 30.04.2004, str. 56; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 357).

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 217, poz. 2124, z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 267, poz. 2251, z 2006 r. Nr 220, poz. 1601 oraz z 2007 r. Nr 23, poz. 136 i Nr 112, poz. 767.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 30 kwietnia 2008 r.

w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku²⁾

(Dz. U. z dnia 14 maja 2008 r.)

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa kryteria oceny, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku:

- 1) w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych;
- 2) w wodach;
- 3) w powierzchni ziemi.

§ 2. Jeżeli w danym przypadku zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych ma mierzalny, negatywny skutek dla zdrowia ludzi, uznaje się, że wystąpiła szkoda w środowisku.

§ 3. 1. Kryterium oceny wystąpienia szkody w środowisku **w gatunku chronionym** jest zmiana lub zmiany powodujące jeden lub więcej z następujących mierzalnych skutków:

- 1) zniszczenie lub uszkodzenie siedliska gatunku chronionego;
- 2) pogorszenie stanu lub funkcji populacji gatunku chronionego na terenie gminy lub województwa, kraju, regionu biogeograficznego lub Wspólnoty Europejskiej, polegające w szczególności na:
 - a) zmniejszeniu liczebności populacji gatunku chronionego, zmniejszeniu jej zagęszczenia lub zmniejszeniu zajmowanej przez nią powierzchni lub
 - b) pogorszeniu możliwości rozmnażania się populacji gatunku chronionego, jej rozprzestrzeniania się lub pogorszeniu innych funkcji życiowych, lub
 - c) zwiększeniu śmiertelności, lub
 - d) ograniczeniu możliwości kontaktu populacji gatunku chronionego z populacjami sąsiednimi;
- 3) zmniejszenie powierzchni lub pogorszenie użyteczności dla gatunku chronionego zasobów jego siedliska na terenie gminy lub województwa, kraju, regionu biogeograficznego lub Wspólnoty Europejskiej;
- 4) pogorszenie możliwości ochrony gatunku chronionego, w tym możliwości uzyskania właściwego stanu jego ochrony.

2. Kryterium oceny wystąpienia szkody w środowisku **w chronionym siedlisku przyrodniczym** jest zmiana lub zmiany powodujące jeden lub więcej z następujących mierzalnych skutków:

- 1) zniszczenie lub uszkodzenie części chronionego siedliska przyrodniczego;
- 2) pogorszenie stanu lub funkcji chronionego siedliska przyrodniczego na terenie gminy lub województwa, kraju, regionu biogeograficznego lub Wspólnoty Europejskiej, polegające w szczególności na:
 - a) utracie części związanej z nim różnorodności biologicznej lub
 - b) utracie lub pogorszeniu specyficznych cech jego struktury, lub

- c) pogorszeniu realizacji jego funkcji ekosystemowych, lub
- d) pogorszeniu tworzonej przez nie różnorodności krajobrazowej;
- 3) pogorszenie stanu ochrony gatunków chronionych typowych dla chronionego siedliska przyrodniczego;
- 4) pogorszenie możliwości ochrony chronionego siedliska przyrodniczego, w tym możliwości uzyskania właściwego stanu jego ochrony.

§ 4. Kryterium oceny wystąpienia szkody w środowisku w **wodach** jest zmiana lub zmiany powodujące jeden lub więcej z następujących mierzalnych skutków:

- 1) pogorszenie możliwości rekreacyjnego wykorzystania kąpielisk w związku ze zmianami jakości wody w kąpieliskach, o której mowa w art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.³⁾);
- 2) pogorszenie warunków poboru lub uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia w związku ze zmianami standardów jakości tej wody, o których mowa w art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne;
- 3) pogorszenie jakości wód śródlądowych stanowiących środowisko życia ryb w warunkach naturalnych oraz wód przybrzeżnych będących środowiskiem życia skorupiaków i mięczaków, o której mowa w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne;
- 4) pogorszenie składu gatunkowego, liczebności lub struktury flory lub fauny występującej w wodach powierzchniowych wraz z otoczeniem tych wód;
- 5) pogorszenie stanu elementów hydromorfologicznych lub warunków fizykochemicznych, w tym w szczególności będące następstwem naruszenia zasad zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami i ich ochrony, wynikających z ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne;
- 6) obniżenie poziomu wód podziemnych powodujące niekorzystne zmiany ilościowe i jakościowe wód podziemnych i środowisk od nich zależnych;
- 7) podwyższenie poziomu wód podziemnych powodujące niekorzystne zmiany ilościowe i jakościowe wód podziemnych i środowisk od nich zależnych.

§ 5. Kryterium oceny wystąpienia szkody w środowisku w **powierzchni ziemi** jest zmiana lub zmiany powodujące jeden lub więcej z następujących mierzalnych skutków:

- 1) przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, o których mowa w art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150);
- 2) konieczność zmiany dotychczasowego sposobu wykorzystania powierzchni ziemi.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej - środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 216, poz. 1606).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia załącznika I do dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie

odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz. Urz. UE L 143/56 z 30.04.2004, str. 56; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 357).

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2255, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125, Nr 64, poz. 427, Nr 75, poz. 493, Nr 88, poz. 587, Nr 147, poz. 1033, Nr 176, poz. 1238, Nr 181, poz. 1286 i Nr 231, poz. 1704.

Dziennik Ustaw z 2008 r. Nr 39 poz. 233

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 26 lutego 2008 r.

w sprawie rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku

(Dz. U. z dnia 7 marca 2008 r.)

Na podstawie art. 28a ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287, Nr 75, poz. 493, Nr 88, poz. 587 i Nr 124, poz. 859) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób prowadzenia rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku, zwany dalej "rejestrem";
- 2) zakres informacji, które powinny być zawarte w rejestrze;
- 3) sposób udostępniania danych zawartych w rejestrze.

§ 2. Rejestr prowadzony w formie bazy danych uwzględnia dane zawarte w zgłoszeniach:

- 1) otrzymywanych na podstawie art. 25 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493), zwanej dalej "ustawą";
- 2) o których mowa w art. 26 ustawy.

§ 3. Rejestr powinien zawierać następujące dane:

- 1) numer w rejestrze;
- 2) numer identyfikacyjny zgłoszenia według kolejności wpływu;
- 3) daty dokonania wpisów;
- 4) daty dokonania zgłoszeń, o których mowa w § 2 pkt 1, do organu ochrony środowiska, o którym mowa w ustawie, lub datę dokonania przez ten organ zgłoszenia, o którym mowa w § 2 pkt 2;
- 5) nazwę organu ochrony środowiska, o którym mowa w pkt 4, przekazującego zgłoszenie;
- 6) określenie rodzaju, opis, wskazanie miejsca i datę wystąpienia lub wykrycia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku;
- 7) opis działań zapobiegawczych i naprawczych podjętych do chwili zgłoszenia;

8) imię i nazwisko albo nazwę, adres zamieszkania albo adres siedziby oraz określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), podmiotu korzystającego ze środowiska, którego działalność była przyczyną bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, jeżeli został on zidentyfikowany;

9) datę wszczęcia postępowania przez organ ochrony środowiska, o którym mowa w pkt 4, w danej sprawie;

10) kopie decyzji wydanych w danej sprawie;

11) informacje o odwołaniach od decyzji, o których mowa w pkt 10, w tym wskazanie podmiotu odwołującego się od decyzji, organu, do którego wniesiono odwołanie, przyczyn odwołania, treści i daty rozstrzygnięcia;

12) informacje o toczącym się lub zakończonym postępowaniu sądowno-administracyjnym lub sądowym w danej sprawie;

13) datę zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych;

14) opis przeprowadzonych działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz osiągniętego efektu ekologicznego.

§ 4. 1. Dane zawarte w rejestrze udostępnia się na wniosek pisemny lub elektroniczny, który zawiera:

1) imię i nazwisko albo nazwę podmiotu ubiegającego się o udostępnienie danych zgromadzonych w rejestrze oraz jego adres zamieszkania albo adres siedziby;

2) określenie zakresu danych i sposobu ich udostępnienia.

2. Dane udostępnia się w formie pisemnej lub elektronicznej.

3. Dane udostępnia się nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej - środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 216, poz. 1606).